

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

UKELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Nyiltszini változás

Az idők változnak — mondja a latin közmondás — és az emberek is változnak bennük. Hogyne állna ez a megállapítás elsősorban a politikusokra, különösen pedig azokra, akik mindig meg tudják találni a kontaktust a változó idők ritmusával. Hosszu ideig abban a nyugtalanító hitben élt ez az ország, hogy ez alól a törvény alól egyetlen kivétel adódik csupán Romániában: Bratianu Vintila. Szinte meghatározó volt az, hogy a pénzügyminiszter milyen konok következetességgel és állhatatossággal ragaszkodott maradi, időszerűtlen és végzetes gazdasági és pénzügyi koncepcióihoz. Tíz esztendőn keresztül kiáltott a gazdasági krízis lejtőjén lefelé láncoló ország a külföldi kölcsön és a stabilizáció után. Nemesak az ellenzék — ex offo — hanem a tisztánlátó és józan liberálisok is. Bratianu Vintila azonban tántoríthatatlannak bizonyult. Lehazárdulózta és lecsúszkolt azokat, akik bankjegyforgalom-szaporítást és stabilizációt mertek emlegetni előtte. A legenyhébb jelző, a melyet a „Vintorul” nem győzött ismételni, ez volt: eladta magát a külföldi kölcsönök. 1922-ben a liberális párt egyik oszlopos tagja, Pericleanu államtitkár felkérte Bratianu Vintilát és a stabilizáció szükségességéről próbált beszélni a pénzügyminiszternek. Bratianu Vintila ingerülten közbekiáltotta: Ne is próbálkozz, teljesen hiábavaló!

A mai napban egy nyilatkozatot közlünk ugyanettől a Bratianu Vintilától. Az ember megdörzsöli a szemét s nem akar hinni annak, amit olvas. Minő nyiltszini változás. A revalorizáció fanatikusa hirtelen most egyszerre a stabilizáció, a külföldi tőke bevonulása és a bankjegykibocsátás bajnokának teljes vértetében jelenik meg a porondon és ő borzalom, perefőt kiált a nemzeti parasztpártra, amely az ő nagy nemzeti művét, amit ő tíz éven keresztül készített elő, meg akarja akadályozni. Holott csak a nevet és a dátumot kellene megváltoztatni és ugyanezt a nyilatkozatot Madgearu, Mihai Popoviciu és az ellenzék összes többi vezetői elmondhatták volna. Bratianu Vintila elorozta programunkat — kiabálja kétségbeesetten az ellenzék. Ez a helyes és belátó politika — mondják fölényes mosollyal a kormánypártiak. Epen ebben rejlik a liberális párt nagy ereje és vitalitása, hogyha saját programja, saját célkitűzései csődöt mondanak, akkor van ereje kisajátítani és megvalósítani az ellenzék programját is.

Ez a teória helytálló lehet. Hiszen az ellen legfeljebb az esztétika, vagy a magasabb morál szempontjából lehetne kifogást emelni, hogy Bratianu Vintila ma eldobva eddigi vértetét, az ellenzék fegyverével vivja az ellenzék ellen politikai harcát. Az is lehet, hogy a történelem érdemül fogja felróni Bratianu Vintilának ezt a nyiltszini változást. Es fel fogja jegyezni róla, hogy épen ezért igaz politikus volt. De tegyük mindjárt azt is hozzá: csak politikus volt. A fontos csak az, hogy meg is tudja valósítani az ellenzék programját. Ez az, amiben már kevésbé hiszünk.

Bratianu Vintila egyébként úgy látszik megifjodott a stabilizációs tárgyalások keresztútjában. Valósággal fiatalos lendülettel, hévvel és optimizmussal beszél a közeljövő csudálatos ígérteiről. Rózsaszínű felhőkbe burkol jelent s jövőt egyaránt. Románia rövidesen az igéret földje lesz, tejjel és mézzel folyó ország. Ezen egy pont, egyetlenegy

piciny momentum nyugtalanítja a miniszterelnök egyébként zavartalanul derűs lelkét: a kormányutódlás kérdése. Hogy ki fogja átvenni a liberálisok dicső örökét, ha a jelenlegi kormányt távozásra hívja majd az alkotmány harangja. Ugyanis, mint nyilatkozatából kitűnik, a miniszterelnök édeskeveset van és remél jelenlegi ellenzékétől. A miniszterelnök a jelen sivárságának láttán magasabb hatalmakhoz fordul és azt mondja: adná az uristen, hogy az ellenzéki pártok egy bizonyos része életre kelne, prosperálna és olyan magatartást tanu-

sítana, amely garantálja a liberálisok művének méltó utódlását.

Az ellenzéki pártoknak „eme bizonyos része” alatt Bratianu Vintila minden kétséget kizáróan Iorga professzort és kisiny táborát gondolta. A nemzeti parasztpárttól ugyanis szó sem lehet és az avareszkánusok is szemmel láthatólag kiestek Bratianu Vintila magas kegyéből. Iorga professzor maradna tehát az egyetlen mentstár, s a miniszterelnök fohásza bizonyára azért száll az éghez, vajha a nemzeti parasztpárt széles tömegei, óriási népszerűsége átkerülhetnének Ior-

ga táborába, hogy a professzort a hatalom átvételében ne akadályozzák majd meg bizonyos jelentéktelen alkotmányos formások. Iorga professzor pedig — talán kitalálta Bratianu Vintila titkos gondolatát — siet kijelenteni a kamarában, hogy a nemzeti parasztpárt nem érdemli meg népszerűségét. De bármily keveset is számítana és bármily megérdemeltlen is volna ez a népszerűség, a jövő válságának megoldásánál aligha lesz kihagyható a számításból. Epen ezért aggódik Bratianu Vintila s ezért érthető meg Iorga rezignált elégedetlensége is.

Bratianu Vintila nagy nyilatkozata a stabilizáció várható következményeiről

A miniszterelnök szerint a stabilizáció semmiféle változást nem fog előidézni a lejértékében. Nem vezet be beföldön az aranylejt. Megduplázódik a bankjegyalomány

„A nemzeti parasztpárt sorsa: kapituláció, vagy összeomlás”

(Bucuresti-Bukarest, július 30. Az Uj Kelet tud.) Bratianu Vintila a parlament rendkívüli szessziójának bezárása után nyilatkozott egyik bukaresti kormánylap hasábjain a bankjegyforgalom szaporításának és a lej stabilizálásának várható következményeiről. A miniszterelnök a győztes torreador fölényével számol be nyilatkozatában az elért eredményekről és robusztus optimizmussal csudálatos eredmények bekövetkezését jósolja rövidesen. A jövő hivatott megmutatni, mennyiben volt jogosult ez a hatalmas optimizmus. A nyilatkozatot — amely néhány rendkívüli fontos kijelentést tartalmaz — alább adjuk:

Változatlan marad a lej értéke

— Milyen változást jelentenek a megszavazott törvényjavaslatok a forgalomban levő pénz értékére?

— A pénz értéke a stabilizáció után is változatlan marad, mert továbbra is ugyanezek a bankjegyek maradnak forgalomban, éppúgy, ahogyan az Franciaországban történt. A kalkulációk tehát továbbra is a lej jelenlegi értéke alapján fognak történni. Csak a külfölddel szemben változik át a forgalomban lévő papírelj aranylejté, mert a stabilizáció pillanatától kezdve a Banca Nationalának komoly adós kivánságára aranyban kell kifizetési kötelezettségét teljesítenie.

A pénznem megváltoztatásáról ma még szó sem lehet.

Idevonatkozólag a legjobban bevált metódusokat alkalmazzuk és erre vonatkozólag eléggé előkvens számunkra Franciaország és Olaszország példája.

— Milyen hatással lesz a stabilizáció a termelés és a gazdasági élet különböző ágaira?

Megduplázódik a bankjegyforgalom

— Az a tény, hogy a Banca Nationala a jelenlegi 21 milliárd lejes pénzforgalomról a kölcsön és a stabilizáció révén rövidesen legalább ennek duplájára térhet át.

vagyis megkétszerezheti a jelenleg forgalomban levő lejmennyiséget,

azonnal könnyebbséget fog előidézni a pénzforgalomban és a mezőgazdasági és

kereskedelmi élet normalizálását fogja előidézni. Romániában a háború előtt egészen 1916-ig kizárólag a nemzeti tartalékok táplálták a piacot, az ország hitelszükséglete a belföldi piacon teljes mértékben kielégítésre talált.

— Meg a külföldi bankok is, amelyek nekünk hitelt nyújtottak, a nálunk lévő román betéteket használták fel erre a célra.

— Ami lehetséges volt, egy kis és kizárólag mezőgazdaságra támaszkodó országban, az különösen be kell, hogy következzen abban az országban, amelynek gazdasági életében a fejlett ipar vezető szerepet tölt be. A pénzügyi stabilitás tehát arra van hivatva, hogy egyrészt a belső piac normalizálásával fokozottabban táplálja a termelési ágakat, eleget téve a rövid lejáratoknak — másrészt pedig a váltóeszközök fix volta lehetővé teszi a nyereségeknek fix pénzben való realizálását, amely viszont hosszú lejáratú külföldi kölcsönök felvételét teszi lehetővé.

Visszatérés a külföldi pénzvilágba

— Mit jelent a stabilizáció és a kölcsön a külföldi tőke számára?

— A külföldi nagy pénzügyezetek által a stabilizáció kérdésében tanúsított szolidaritás már önmagában is hozzájárul államhitelünk helyreállításához. Az a tény, hogy e szolidaritás megnyilvánulása után elsőrendű amerikai, angol, francia, olasz, holland pénzügyezetek jelentették be a kölcsön lejegyzésében való részvételüket, ékes bizonyítéka az elmondottaknak. Ezért állítom én, hogy

a stabilizáció Románia számára azt a lehetőséget jelenti, hogy visszatérhessünk a nagy, külföldi pénzvilágba,

legalább is oly mértékben, mint az a háború előtt volt.

— Ettől eltekintve, azonban, minthogy a stabilizáció a nemzeti pénznem értékállandóságát jelenti, a nemzetközi tranzakciókban, természetesen, hogy hatása ebben az irányban sem maradhat el. A külföldi tőke valamely állam gazdasági életében való részvételéhez két feltételt kér:

1. Hogy olyan rendállamban dolgozhasson, amelynek állandó és kömvényes

kormányrendszere van. Ezért volt kötve Románia hitele az egész állami és törvényhozási szervezethez.

2. A nemzeti pénznem értékének állandósága (stabilitása), hogy biztosan kalkulálni lehessen a megvalósítható eredményekre.

Az e két pontra vonatkozó eddigi bizonytalanság ideje óta a külföldi tőke rezervált magatartását, — mostantól kezdve azonban két pont kétségtelen stabilitása a komolyan dolgozni akaró külföldi tőke bejövését fogja előidézni.

A békebeli kamatláb felé

— Az emissziós plafon áttörése milyen könnyebbülést hoz az ország gazdasági életébe?

— A külföldi tőkével való kapcsolatok megkönnyítése és a fedezett bankjegykibocsátás fokozása természetesen nagy könnyebbülést fognak előidézni az ország belső hiteléletében is. A normális belső pénzforgalom helyreállítása (tehát a jelenlegi bankjegyalomány megduplázása) a kamatok fokozatos csökkenéséhez fog vezetni, míg végül ebben a tekintetben a békebeli normális állapotokat fogjuk elérni. Ugyanez a jelenség tapasztalható Franciaországban is, amely nemcsak belső tartalékjait erősítette meg, de megtalálta az erőteljesebb kontaktust a külföldi tőkével is.

Eddig szólnak a miniszterelnök gazdasági vonatkozású kijelentései. Természetesen — Bratianu Vintila — belpolitikai helyzetről is nyilatkozott. Felhasználta az alkalmat, hogy kiméletlenül nekimenten a nemzeti parasztpártnak, a többi ellenzéki pártok előtt a remény rózsaszínű lehetőségeit csillogtatva meg. Bizonyos, hogy Bratianu Vintilának a belpolitikai helyzetről elhangzott nyilatkozata sok vitára és kommentárra fog alkalmat adni politikai életünk vezetőkörében.

Milyen egy igazi kormánypárti

— Az igazi kormányzó pártoknak — mondotta Bratianu Vintila — hatalmon is, ellenzéken is az országra egyaránt hasznos tevékenységet kell kifejteniük. E pártok ereje épen abban áll, hogy mennyiben tudnak hozzájárulni az ország vitális problémáinak megoldásához. Azoknak az aggodalmaskodása tehát, akik nem tudták magukat egy sikra ha-

lyezni az állami konszolidáció problémáit, val, érthető és indokolt. Románia tíz éve halad a folytonos normalizálódás felé a nélkül, hogy „ezek” valamivel is hozzájárulhattak volna negatív magatartásuk folytán a haladáshoz. Megértem tehát, hogy ilyformán éreznők kell e magatartás fájdalmas következményeit, annál is inkább, mert ennek következtében nem vehettek részt a megnagyobbodott Románia egyetlen nagy aktusában sem.

Felsorolja ezután a miniszterelnök, hogy „ezek” hiába próbálták megakadályozni Nagyrománia alkotmányának megalkotását, hogy hiába maradtak távol az albajuliai koronázástól s hiába próbálták kihasználni a volt trónörökös magatartását, Ferdinánd király halálát is. Az ország külső ellenségei segítő társat találtak ebben a pártban, amely azt hitte, hogy igazatossággal és gyulafelhívárral forradalmakkal sikerül majd célhoz érnie. S most, midőn a stabilizáció és a külhatal megszerzésének nemzeti fontosságú problémája került a szőnyegre, azt hitte, hogy sikerülni fog nekik ennek megvalósítását megakadályozni. Az igazság azonban ezáltal is győzött, a közérdek felülmaradt a győzelem az országé lett és akik szembeszálltak, vereséget szenvedtek. E párt szerezésénél tevékenysége abban az ostobaságban nyert betetőzést, ami az újságírók szindikátusának termében zajlott le a napokban. Arra a régi mondásra kell gondolnunk, hogy az uristen, ha el akar veszíteni valakit, előbb elveszi annak esztét.

Kapituláció vagy összeomlás

— De adja isten, hogy

a hibáknak ez a hosszú szériája életre keltsé a többi politikai pártok egy részét,

hogy a háboru utáni pszichózis „e maradványai”, akik egyre eltávolodnak az ország nagy gondjaitól, szétszóródnak és új csoportok keletkeznek, amelyek valóban akarnak kormányozni s olyan utra fognak lépni, amely megteremtí a kapcsolatot tevékenységük és az ország érdekei között. A konklúzió tehát az, hogy

„ezeknek” választamok kell a közérdekkel párhuzamos ut, vagy pedig a kikerülhetetlen összeomlás között,

amennyiben továbbra is szembe fognak szállani egy nemzet államalkotó lendületével.

Uraim!

Ne mulasszák el

KELLNER & TEUTSCH

fehérneműgyár lerakatát meglátogatni. Cluj, C. Reg. Ferd. 7.

Eredeti gyári árak!

I-a z phiring — lei 198.—
I-a pouplin ing — lei 350.—
I-a selyemelejű ing lei 250.—

Jön az ujév!

Rendelje meg azonnal 31 év óta fennálló alantí cégnél a **Machsor** מַחְסוֹר szükségletét, a míg a készlet tart.

4 drb. Machsor (Főünnepekre) díszköt. 300 L.
9 drb. Machsor. (Egész évre) díszköt. 650 L.

Magyar, német vagy zargon fordítással, próbarendelést utánvéttel küldök. Meg nem felelő áruért a pénzt visszakiadom.

Anton Rosenzweig
Cluj (Kolozsvár) P. Mihai Viteaz 97-38. (Saját ház)

ספרים נראים ומשולמים אונד מלית פאבריקס
נידערלאנד אונד ענגלאנד
Heber könyv, gyapjú- és selyemtermékek, valamint rituális cikkek nagykereskedése nagyban és kicsinyben. Alapított 1890.

Hindenburg maga kereste az alkalmat, hogy visszautasítsa az antiszemitizmus vádját

A németköztársasági elnök érdekes beszélgetése egy amerikai zsidó újságíróval

Berlin, július 30. Rövid távirati jelentés alapján közöltük már, hogy Hindenburg német köztársasági elnök kihallgatáson fogadta Sterner Mirjam amerikai zsidó újságírónt, akinek hosszabb nyilatkozatot adott, amelyben kategorikusan kijelentette, hogy sohasem volt antiszemita. A nyilatkozat főirdekesége, hogy ez volt az első alkalom, amikor az ősz tábornok a zsidókérdést nyilvánosan érintette. A zsidó újságírónt kihallgatása a következőképpen zajlott le:

Sterner Mirjam mindenekelőtt megköszönte Hindenburgnak, hogy teljesítette kérését és alkalmat adott neki, hogy személyesen tegyen fel néhány kérdést, amelyek bizonyára az egész világ közvéleményét érdeklik. Ezután utalt arra, hogy Németország bizonyos köreiből az a vélemény alakult ki, hogy a tábornok nem zsidóbarát, sőt egyes politikai frakciók egyenesen saját antiszemita politikájuk igazolására használják ki Hindenburg nevét.

A birodalmi elnök egész indignáltan válaszolt:

— Rendkívül rosszul esik nekem. — mondotta — hogy ezt hallom. Nem értem meg teljesen a dolgot. Egész multamban, egész katonai pályafutásomban és magánéletemben

sohasem adtam alkalmat arra, hogy rólam ilyen vélemény alakuljon ki.

Azokért, a zsidóságnak elönytelen parancsokért amelyeket II. Vilmos uralkodása idején kiadtak, én nem vagyok felelős. Azokat a parancsokat nem én adtam ki, azok nem entőlem származnak. Legyen meggyőződve arról, hogy

egész katonai működésem alatt egyetlen olyan rendeletet sem adtam ki, amely a lakosság egy részét kiveve állapott alá helyezte volna.

A zsidóság körében az általánosan felőlem ilyen vélemény, mert a császári éra alatt Németország katonai köreiből általánosságban bizonyos előítélet uralkodott a zsidósággal szemben.

Én ebben teljesen ártatlan vagyok.

Ez a vélemény teljesen jogosulatlan és én nagyon fogok örülni, ha sikerülni fog ezt a félreértést kiküszöbölnöm.

— De ne érintsük most a háboru hangulatát. Én nagyon jól ismerem az ön fájának minden tulajdonságát. Csak röviddel ezelőtt fogadtam egyik hírsorsosát, Lord Readinget, aki igen nagy szellem és föltétlen megérdemli azt a becsülést, amelyet Angliában élvez. A zsidók sok nagy embert ajándékoztak a világnak.

Németország büszke arra, hogy egy olyan nagy szellem, mint amilyen Albert Einstein, a mi polgártársunk.

Ezzel kapcsolatosan megmondhatom önnek, hogy az ön fajtestvérei nagyban ki-

vették részüket a német kifejlődésben.

A beszélgetés további folyamán Hindenburg Palesztina felépítéséről beszélt. A kérdésben rendkívül tájkozott volt és kijelentette, hogy

véleménye szerint a Chaluzok lelkesedőképessége a német alapossággal karöltve mindenestre sikerhez fog vezetni.

A birodalmi elnök utolsó szavai a következő vallomásban csengtek ki:

Syria köztársasági államformát akar

Jeruzsálem, július 30. Közölte az Uj Kelet, hogy a sziriai nemzetgyűlés alkotmányjogi bizottsága megalakult abból a célból, hogy előkészítse az ország alap-törvényeit. A bizottság egyik tagja a damaszki lapok képviselői előtt kijelentette, hogy a bizottság a köztársasági államforma mellett döntött. Az alkotmány tervezete néhány nap múlva elkészül és akkor beterjesztik a nemzetgyűlés elé. A bizottság köztársasági hangulatáról tovább él beduin törzsek is tudomást szereztek és néhányan közülük, akiknek ki-

— A világon nincs már helye az előítéleteknek abban a korban, amikor a világ az örök békét áhítozza.

Szándékosan adtam önnek ezt az intervjút, mivel máskülönbön nem nyilatkozom a sajtónak.

De most, egyszer és mindenkorra ki akarom jelenteni a világnak hogy a demokratikus Németország az előítéleteket egy fajjal, vagy vallással szemben nem fogja tovább tűrni.

rály-jelöljük van, tiltakoztak a várható határozat ellen, mire a kormány csapatokat küldött az esetleges felkelés megakadályozására. Összetűzésre került a sor és a harcban néhány katona elesett.

Közben Ibn Saud fia, Feissel emir különböző városok és falvak notabilitásival tárgyalt, hogy megnyerje őket a maga trónjelöltsége számára. A francia Feissel vahabita herceg jelöltségével szemben hidegen és tartózkodóan viselkednek, úgy hogy megválasztása nagyon kétséges.

Augusztus elején tartják meg a kisántánt katonai repülőversenyét

Prága, július 30. Augusztus első napjaiban Prágából kiinduló katonai repülőverseny lesz, amelyen a kisántánt és Lengyelország katonai pilótái is résztvesznek.

Különös jelentőséget kölcsönöz a versenynek az a körülmény, hogy a versenyben résztvevő gépek kétharmada a kisántánt államokban készült és így eredményeiket össze lehet hasonlítani a külföldi gépek teljesítményeivel.

A csehszlovák katonai pilóták kilenc repülőgéppel vesznek részt a versenyen. Ezek a gépek mind a csehszlovákiai gyártmányúak. A motorok átlagos ereje körülbelül ötszáz lóerőnek felel meg és az elérhető maximális repülési sebesség óránként 260 kilométer.

A románok két Breguet XIX. és három Potez XXV. gépet jelentettek be, amelyek hétszáz lóerős motorokkal vannak felszerelve.

A versenyen résztvevők közül csak a románoknak nincs hazai gyártmányú gépjük és kizárólag erre a versenyre öt új gépet szereztek be. Ezekkel a gépekkel 240 kilométeres gyor-

saságot érhetnek el.

Laengvelek három Potez XXV., két W. Z. X. és egy Lublin-gépet neveztek be, utóbbit Lengyelországban gyártották. Az egyik gépen legmodernebb, 720 lóerős Lauraine motor van elhelyezve, amely a versenyben résztvevő gépek közül a legerősebb motor.

Jugoszlávia két Berguet XIX., két Potez XXV. és két hazai Fizir elnevezésű és típusu gépet nevezett be. A gépek 450—500 lóerős Hispano motorral és egy 450 lóerős Lauraine motorral vannak felszerelve. A gépek óránkénti sebessége meghaladja a 220 kilométert.

A verseny feltételeit és a gépek anagát eltekintve, a győzelemre a legtöbb kilátásuk a románoknak és a csehszlovákoknak van, akik gyors gépekkel és erősebb motorokkal rendelkeznek, míg a jugoszláv légi felszerelés rendszeres és céltudatos és első sorban a hadi szükségletek fedezését célozza. A jugoszláv repülőgyártás annyira fejlődött, hogy a jövőben már Jugoszláviában lehet Breguet és Fizir-gyártmányú gépeket nagyszámban előállítani.

Csütörtökön augusztus 2-án kezdődik a **GRAND-mozgóban** (Primaria udvarán)

A bagdadi szűz

vetíté e. Külöleges keleti tündérmese „Sherezada” nyomán.

Első romániai orth. izr. leányotthon és internátus

Szeptember hó 1-én nyílik meg Oradeán (Nagyváradon) külföldi mintára a város központjában, parki övezet, szép kertes ort. magánházaiban internátusom, intelligens szűzök leánygyermekrei részére.

Otcsó ellátás, szigoru családdal nevelés, elsőrangú tanári felügyelet, kifizetés, zene és idegen nyelvek — kifizető referenciák.

Komoly érdeklődőknek prospektust küldök. Jelentkezések foytádn a folyó évre már csak korlátozott számban vétetnek fel növendékek. — Kérem az ezután jelentkezések merőben észköz. é.é.

Schwartz Menyhértné, Oradea
(Nagyvárad) Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 2. szám

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemi munkasait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stügl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait Hiteiképes egyenlegek kedvező fizetési feltételek

Hirdessen az Uj Keletben

Le
Be
ke
ár
vil
és
kie
K
Oradea
Az Uj Kelet zsidó Főszerkesztő Felelős szerkesztő az Uj Kelet forrás
Or
a legk
Moszkva
számban s
utóbbi idő
rég nem
csak egy
mesék s
leányai zs
ságra.
Hogyan
most, ami
tizmus nő
azt megér
seket va
visszapilla
Nemrég
nevi orosz
fus s antr
nősen a z
kelték, a
kutatott. E
— A zsidó szereti
fundament
zsoá álla
egy ellens
alá e akko
rombolóer
sá fog átv
Az auto
értette me
volna a z
megengedt
ságait s a
dasági téré
s megszer
száztéle m
a zsidóság
osiedlosti
vezett elle
tünik, még
abban, hog
amelyek a
hoz s a
zsidó kérde
volna a z
fosztották
épen a zsidó
középosztá
masztéka
Ezen osztá
bolsevikika
muk alá vo
Bizonyos
uralkodik.
sze volt a
hogy a bo
forradalmi
nem áll! A
megteremté

Leszállított áruk!

Befőttes és uborkás üvegeket, porcellán és kőedény árukat, csiszolt, préselt- és világítási árukat, táblauveget és egyéb árukat nagyban és kicsinyben a legolcsóbban árúsítunk

FRATII KOMLOS TESTVÉREK

Oradea (Nagyvárad) Str. N. Jorga 13. Zöldfa-utca 13.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánág zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Oroszországban a legkeresettebb férjek a zsidók

Moszkva, július 30. Szovjetországban s különösen Ukrajnában az utóbbi időben szinte divat lett, hogy régi nemesi családok és pedig nemcsak egyszerű nemesek, hanem főnemesek s a legmagasabb arisztokraták leányai zsidó férfikkal lépnek házasságra.

Hogyan lehetséges ez, különösen most, amikor az utaság az antiszemitizmus növekedéséről írnak? Hogy azt megértsük némi pszichológiai kitérésekkel valamint egy kis történelmi visszapillantást kell csinálnunk.

Nemrégén meghalt egy Sternberg nevű orosz tudós, aki kiváló etnográfus s antropológus hírében állt. Különösen a zsidó nép tulajdonságai érdekelték, melyek után nagy ambícióval kutatott. Ez a tudós mondani szokta: — A zsidóság egy alkotó nép. A zsidó szereti a családi életet. A zsidóság fundamentuma minden szervezett burzsoázia államnak. De állítsátok a zsidót egy ellenséges, külső hatalmi nyomás alá e akkor ugyanezen tulajdonsága rombolóerővé s forradalmi tiltakozásá válik átvaltozni.

Az autokratia uralmu kormány nem értette meg a zsidóság ezen tulajdonságait s a zsidó tömegek alkotó erejét s megengedték volna neki, hogy gazdaságát s helyett, hogy kihasználta gazdasági téren föllendítse Oroszországot s megszervezze az ország útterejét, szászile módon igyekezett elvonni a zsidóságot, megteremtette a »certo osiedlosti« missziót s pogromokat szervezett ellene. Bár ez paradoxnak tűnik mégis sokan osztotni fogják abban, hogy egyike azon okoknak, amelyek az oroszországi demoralizációhoz s a bolsevizmushoz vezetett a zsidó kérdés volt. Ha nem korlátozták volna a zsidókat minden téren s nem fosztották volna meg jogaitól, úgy épen a zsidóság teremtetett volna egy középosztályú burzsoáziát, amely támasztéka lett volna Oroszországnak. Ezen osztály hiánya tette lehetővé a bolsevikoknak, hogy az országot uralmuk alá vegyék.

Bizonyos körökben az a vélemény uralkodik, hogy a zsidóknak nagy része volt a bolsevik forradalomban és hogy a bolsevizmus ugyszólván egy »forradalmi zsidóizmus.« Ez azonban nem áll! A zsidóknak a bolsevizmus megteremtésében egyáltalán nem volt

Károly extrónörökös ellen vizsgálatot indít a belga igazságügyminisztérium

BRÜSSZEL, július 30. Tudvalévő, hogy Károly extrónörökös, miután Angliából kiutasították, Belgiumba távozott, ahol a belga kormány engedélye alapján egy Ostende melletti villában telepedett meg. Azóta az extrónörökösről nem érkeztek hírek. Annál szenzációsabban hat az a brüsszeli jelentés, mely szerint a belga igazságügyminisztérium vizsgálatot indít Románia volt trónörököse ellen, arra való hivatkozással, hogy Károly herceg az Ostende melletti villába beköltözése előtt nem kért letelepedési engedélyt, amely a belga törvényekbe ütközik. A vizsgálat részletes indokairól ezideig semmi közelebbi híradás nem érkezett, de az ügy fejleményei elé nagy kíváncsisággal tekintenek.

Két óráig tartó hatalmas robbanás-sorozat rázkódtatta meg Lodz városát

LODZ, július 30. Vasárnapra virradólag a város központjában lévő egyik benzín-, olaj- és spirituszraktárban hatalmas robbanás történt, amely egymást követő sorozatban két órán keresztül tartott. A szörnyő robbanások következtében a város lakosságán leirhatatlan pánik vet erőt, annál is inkább, mert két kilométeres körzetben minden ablak betört és száz épület megrongálódott. A robbanás halott és sebesült áldozatainak számát mindazideig nem tudták megállapítani. Az ablakok üvegszilánkjai és a raktárak leszakadó égő gerendái több száz embert megsebesítettek. Sokan a pánik következtében is életüket veszítették, így az evangélikus aggok házában lakói közül többen, akik ijedtükben az ablakokon ugráltak ki. A robbanást valószínűleg öngyulladás okozta.

Ujabb, Berlinen keresztül érkezett jelentések szerint a lodzi robbanásnak eddig tíz halottja és száz súlyosan sebesültje van. A kiütött tűz következtében egy egész uccasor leégett és a robbanás környékén egyetlen ablak sem maradt épségben.

nagvobb szerepe, vagy része, mint Oroszország többi népeinek: pl. a lettek, litvánok, tatároknak, kaukázusiaknak stb.

A szovjet különböző statisztikái szerint, amelyeket különböző években készítek. Szovjetországban aktív zsidó politikusainak és vezetőknek száza létszáma az 1920—21. években is, sohasem volt magasabb 10—12 százaléknál.

Most pedig egy igen érdekes jelenség van folyamatban Oroszországban és pedig a zsidók visszaözlése a szovjetekből. Az utolsó statisztika szerint a zsidó tagok száma már csak 5 százalékot tesz ki. A politikai tevékenység helyett a zsidók nagyobb aktivitást fejtenek ki kulturális téren. Ugyancsak szanitaris téren is tevékenykednek és így történelmi szempontból igen érdekes jelenség, hogy az oroszországi zsidóság miként változik át »romboló« hatalomból alkotó tömeggé.

És ez más téren is meglátszik. Olyan időkben, amikor az oroszországi család nagy kríziseket él át, a mikor az elválások szinte dimenziós mérvet öltönek, ugyanebben az időben a zsidó család megmaradt teljes épségében és szentségében s ez az oka, hogy az öntudatos orosz ró zsidó férjet választ, vágyik a zsidó családi szeretet és melegség után.

A jövő Oroszországban a zsidóknak nagy szerepe lesz és pedig az ország gazdasági és kulturális kiépítésében. Természetesen azon esetben, ha a zsidóüldözések nem fognak megismétlődni. A monarchia visszatérése esetén ez ki van zárva. Egy szabad köztársasági és demokratikus társadalomban a zsidók teljes mértékben kibonthatják majd alkotóerejüket.

Mindebben bizva és mert az orosz zsidók igen vágyanak a rendszeres családi élet után, süttadobtak előítéletet és szinte szenvedélyesen keresnek zsidó férjeket még a legmagasabb arisztokraták leányai is.

— Orvosi ellenőrzés a Tihucán nyaraló zsidó árváknál. A Tihucán nyaraló zsidó első csoportja augusztus 5-ikén bejejezi nyaralását, hogy helyet adjon egy másik csoportnak. Az évről-évre szokásos orvosi ellenőrző szemlélt dr. Leitner Fülöp gyermekorvos az árvagondozó helyvisportjának elnöke, e hó 29-én tartotta meg a bizottság élen. A gyermekek hangos örömmel fogadták a romantikus Tihucán a bizottságot rövid fogadás után 33 kolozsvári, 19 temesvári, 7 váradai, 18 szatmári, 16 beszercei 2 margittai 2 zilahi, 1 enyedi, 1 iklódi — összesen 99 — árvt vizsgált meg Leitner dr. Kijelölte azokat akiknek még további négyheti nyaralásra van szükségük és konstátálta, hogy az első havi nyaralás eredménye általában kedvező. Átlag 2—3 kilogrammos súlygyarapodás mellett minden gyermek barnára sült le s kedélyben is sokat előnyére változott. Az ellenőrző bizottság elismeréssel nyilatkozott a gyermekek felügyeletéről és kosztjáról. A rend példás és a fegyelem valóságos katonái. A gyermekek naponta tornagyakorlatokat végeznek Löwenkopf tanár vezetésével. A háztartás gondját Deutsch Eleknek végzi mintaszerűen. Legjellemzőbb a nyaraltatásra, hogy a betegszoba üres volt és a gyermekek között nemcsak járvány nem fordult elő, de a szokásos hűlések és emésztési zavarok is ezidén teljesen kiharadtak. A telepen az egészségügy ellenőrzését Ullmann Sári doktorkisasszony végzi általános megelégedésre.

Ákassza fel a szab. LYUAS pip r-szappant, hosszú életű lesz. — Kapja in e székelyben.

— Konstantinápolyban egy egész negyede leégett. Konstantinápolyból jelentik: Konstantinápolyban még pén tekén este tűz támadt. A csatornázatlan és rendkívül vízhiányban szenvedő ó-török városnegyedben a tűz terjedését nem lehetett megállítani. A lángok egymásután ejtették martalékkul a korhadt fából épült apró házakat. Vasárnap estére az egész városnegyed porig égett, miután a primitív felszerelésű tűzoltóság nem tudt a veszedelmet leküzdeni akkor, amikor

még csak néhány ház égett. A kattasz trórában az épületek százai pusztultak el, de ehhez mérten az anyagi kár még sem nagyon nagy, mert a leégett városrészben Konstantinápoly legszegényebb néprétege lakott.

— Az aradi rendőrség megkeresésére Budapesten letartóztattak egy aradi sertésexportőrt. Budapestről jelentik: A lapok híradása szerint az itteni rendőrség az aradi rendőrprefektúra megkeresésére, letartóztatta Losák Pál aradi sertésexportőrt, aki a Banca Romaneasca terhére négyezer lejes sikkasztást követett el. Losákot tegnap este egy detektiv ismerete fel a közözlésében adott leírás alapján és a főkapitányságra kísérte. Addig, amíg az aradi rendőrségtől megérkezik a kiadatási kérés, Losákot a budapesti rendőrség fogva tartja.

— Banditák kifosztották a Pacific expresszt öt utast megöltek Karakashól jelentik: Kolumbiában Tura mellett gépfegyverrel felszerelt banditák folszedték a Pacific-expressz sineit, azután megtámadták a kisiklott vonat fölborult kocsiából kiugró utasokat. Öt utast megöltek, huszat megsebesítettek. Az utasok közül sok férfit nem vesztette el lélekéletét és a vagyonok mögé buiva lövöldözni kezdtek a rablókra. Nagy tüzharc fejlődött ki, amelyet végül is a banditák hagytak abba, mikor elérték a céliukat és kezükbe kaparintották a postakocsi pénzeszsákjait.

— Egy magyar gróf titokzatos halála Ausztriában. Bécsből jelentik: Gróf Vigyázó Ferenc tegnap reggel Rekarwikelben titokzatos körülmények között meghalt. Halálát állítólag az okozta, hogy az idegszanatórium ablakából, amelyben tartózkodott kiesett, vagy kiugrott. A halál körülményeiről az idegszanatóriumban egyelőre minden felvilágosítást megtagadtak. A vizsgálat nagy erővel indult meg a halál okának kiderítésére. Gróf Vigyázó egyike volt a leggazdagabb magyar mágnásoknak aki ezenkívül kiváló jogász hírében állott s az egyetemen a doktorátust sub auspiciis regis szerezte meg.

Pályázat. Az Érmihályfalvai Mizsachi Egyesület a magvünnepekre keres Elsőrangú Báltfilít. pályázhatnak olyan jámboréletű egvények, akik az ortodox vallási követelményeknek mindenben megfelelnek.

Utiköltséget csak meghívottaknak térítünk meg.
Márkus Sándor Goldstein Miksa gondnok elnök.

Könyvelési és üzleti könyvek
különleges vonalzását készíti a
Cartea Românească
könyvgyár — Cluj
pontosan, jól és olcsón

Hismasters gramofon
Marosvásárhelyen, Révész Ernő

Réti
Keletben

A Nobileék elleni gyűlölet Kopenhágában már ünnepléssé változott át

Zappi látogatása Malmgreen édesanyjánál. Bohounek professzor is Nobileket igazolja

Csuznovszky pilóta kijelentette, hogy a Zappi-Mariano csoportról nem is készített fényképfelvételt

Kopenhága, július 30. Az emberi lélek kiszámíthatatlansága, szimpátiájának elrontottsága, a megítélések relativitása kevés olyan érdekes alátámasztást nyert, mint Nobileék esetében. Az olasz tábornokot alig negyvennyolc órával ezelőtt társaival egyetemben a legizibb gyűlölet és megvetés fogadta Norvégiában, amely Svédországban már megenghült, hogy pár óra múlva a dán fővárosban forró szimpátiává alakuljon át.

Nobile tábornok ugyanis tegnap reggel két hajótörött társával és Bohounek cseh professzorral együtt — akit szintén Nobile és expedíciója nagy ellenségeként tüntettek fel, — megérkezett Kopenhágába, ahol a kikötő néptömege nagy ovációkkal fogadta őket. A közönség megelégedetten fogadta őket. A közönség megelégedetten fogadta őket. A közönség megelégedetten fogadta őket.

Még érdekesebb, sőt szenzációként hat az a stockholmi jelentés, mely szerint Malmgreen professzor sógora, Edgar Fegerstein a svéd sajtónak adott nyilatkozata szerint

Zappi őrnagy, — akit napokon keresztül Marianoval együtt azzal vádoltak, hogy megölték Malmgreen professzort, — Stockholmon keresztül való utazatkor meglátogatta Malmgreen professzor édesanyját,

akinek átadta fia irányítóját és egyéb apró tárgyait, amelyeket Malmgreen professzor halála előtt átadott neki.

Fegerstein nyilatkozata szerint Zappi-ról semmiesére sem tételhető fel az a szörnyű bűn, amellyel oly hangosan megvádolták, sőt ellenkezőleg: Zappi úgy órá, mint Malmgreen édesanyjára a lehető legjobb benyomást gyakorolta. Fegerstein szerint Zappi nyílt arcú, lelkes ember benyomását tette rá, akinek el lehet hinni, hogy Malmgreen megmentése érdekében mindent elkövetett. Zappi őrnagy leborult Malmgreen édesanyja elé és sirva mondogatta, hogy mindent odaadott volna, ha megmentheti fiát.

Kopenhága, július 30. Nobile tábornokot valóságos megestromolták az újságírók és autogramgyűjtők. Nobile minden felvilágosítást megtagadott, arra hivatkozva, hogy neki először Olaszországban kell jelentést tennie. Annál figyelemre méltóbb Ceccioni mechanikus nyilatkozata, aki egy dán újságíró előtt kijelentette,

hogy nem állnak meg azok a vádak, amelyeket Nobilevel szemben azért hangoztattak, mert először szállott fel Lundberg gépére. Nobile ugyanis olyan súlyos állapotban volt, hogy megmentése rendkívül sürgős volt.

Teljesen eloszlatja a Mariano és Zappi ellen emelt emberevési vádat a halott Malmgreen naplója, melyet Bohounek tanár magával hozott. A naplóból kitűnik, hogy Mariano és Zappi önfeláldozó módon igyekeztek Malmgreen életét megmenteni, nemhogy olyan sötét bűnre vetemedtek volna, mint amilyennel megvádolták őket. Ugyancsak Bohounek tanár hangzott el az Itália katasztrófájáról a léghajó propellerjéről leváló jégcszilánkok idézhetők elő, amelyek megsértették a léghajó burkát, úgy hogy abból a gáz kiömlött. Ezért azonban Nobilet nem lehet felelőssé tenni, aki utolsó pillanatig igyekezett helyén maradni.

Stockholm, július 30. Zappi látogatását Malmgreen anyjánál az olasz konzul társaságában tette meg. A látogatás több órán keresztül tartott. Zappi el-

mondotta Malmgreen anyjának, hogy elindulásukkor Malmgreen túlságosan bizott erejében, bár kezdetül fogva gyenge volt. Végül is összeesett és határozottan követelte, hogy társai menjenek tovább. Táplálékot nem akart magához venni, nehogy szenvedései tovább tartanak. Minden rábeszélés hasztalan volt. Malmgreen átadta irányítóját és édes-

anyjának szóló levelét, mire társai tovább indultak.

Zappi végül hangsúlyozta, hogy a sok rágalom körül, amelyeket rájuk fogtak, nemsokára ki fog derülni az igazság s a világ látni fogja, hogy ezeket a rágalomokat milyen szisztematikusan készítették elő.

Óriási érdeklődés mellett kezdődtek meg az amsterdami olimpiász atlétikai küzdelmei

Meglepetéseket hozott az első két nap

Amszterdam, július 30. Az Új Kelet tudósítójától.) Szombaton délből ünnepléses külsőségek között, hatalmas közönség jelenlétében nyitották meg az amsterdami, IX. olimpiászt. Két óra előtt néhány perccel vette kezdetét az ünnepléses megnyitás, amikor Henrik herceg a holland királynő férje nagyszámú kíséretével megjelent a stadionban és a holland himnusz hangjai mellett elhelyezkedett a díszpályában. Mellette a burbon hercegek, Olaff norvég trónörökös, Kaszimir maharadzsza és különböző főméltóságok ültek.

Alig helyezkedtek el az olimpiász magas vendégei, a tengerész zenekar indulót kezdett és megkezdődött a csapatok felvonulása. Legelől az olimpiai játékok megalapítója, Görögország jött, utána pedig a holland ABC sorrendjében a többi nemzetek. A különböző országok atléta gárdái tarka sorban vonultak el a tribün előtt. A legtöbb atlétát az Egyesült Államok és Németország küldték 300—350 versenyzővel. 100—100 versenyzőt küldtek Kanada, Anglia, Magyarország, Japán, Svájc, Finnország Olaszország és Hollandia. Románia a vezetővel együtt 12 versenyzőt vonultat fel.

A felvonulás után a csapatok patkóalakban álltak a főhercegi páholy köré. Debussert volt szépművészeti miniszter a holland áldozatkészségről beszélt, amely a polgárok társadalmi akcióijából teremtette elő az olimpiász költségeit. Beszél a testnevelés fontosságáról. Ezután egy hatalmas férfialárda elénekelt a holland himnusz, majd br. Schimmelpennick van der Oye, a holland olimpiai bizottság elnöke felkérte Henrik herceget, hogy a IX. olimpiai játékokat nyissa meg. A főherceg a következő szavakkal tett a kérésnek eleget.

„Öfelsége a királynő nevében az 1928-as év olimpiai játékokat megnyitottnak jelentem ki, ünneplően a modern kor IX-ik olimpiáját.”

A főherceg szavai után a zászlótartók patkóalakban jelentek meg a királyi páholy előtt. Harry Deniss, a holland futballcsapat százszoros válogatott kapitány ötezer sportember nevében leteszi az esküt, amit az ötezer versenyző égnek emelt kézzel teszi magáévá.

Kinos feltűnést keltett,

hogy Franciaország nem vonult be csapatával az olimpiászra, mert egyik vezetőjük összeveszett egy kapuőrrel, aki teltleg inzultálta.

Az ügyet elégtételadással rendezték, a béke helyreáll és a francia versenyzők nevében Lewden külön tette le az esküt. Az ünnepléses megnyitás után kezdődött az olimpiász, melynek verseny-

számairól a következő részletes kimutatásaink számolnak be:

Súlyemelés
Pehelysúly: 1. Andrisek (osztrák) 287 és fél kg. (emelés, szakítás, lökés). 2. Gabetti (olasz) és Wölpelt (német) 282 és fél kg.
Könnyűsúly: 1. Helbig (német) és Haas (osztrák) 322 kg. 3. Arnont (francia) 302 kg.
Középsúly (vasárnap): 1. Rogers 355 és fél kg.

Magasugrás
A magasugrás favoritjai, mint mindig most is az amerikai versenyzők voltak:
1. King USA 194 cm.
Oshorn USA 191 cm.
Hedges USA 191 cm.

Világrekord a súlydobásban
A súlydobás eredményei egyenesen szenzációk. Még az eddigi olimpiászok maximális teljesítménye 15.34 volt (1912 Mc Donald), addig az idén a három első helyezett mindegyike 15.50-en felüli dobásokat ért el. Az eredmények a következők:
1. Kuck USA 15.87 m. világrekord.
2. Brick USA 15.75 m.
3. Hirschfeld (német) 15.72 m.
4. Krens USA 14.99 m.
5. Wahlstedt (finn) 14.69 m.
A magyar Darányi 14.38 m-el 8-ik lett.

10.000 m. síkfutás
Nurmi és Ritola hatalmas küzdelme után ismét Nurmi lett az olimpiai bajnok.
1. Nurmi (Finnország) 30 p. 18 mp. (olimp. rekord.)
2. Ritola (Finnország) 30 p. 19 mp.
3. Wide (svéd) 31 p. 0.4 mp.

100 méteres síkfutás
Középfutatok:
1. 1. Legg (Délafrika) 10.8 mp.
Gerő (magyar) mint negyedik kiesett.

800 m. síkfutás
Előfutatok:
I. 1. Wilson (Kanada) 1 p. 59.2 mp.
II. 1. Peltzer (német) 1 p. 57.4 mp.
III. 1. Keller (francia) 1 p. 59 mp.
IV. 1. Baraton (francia) 2 p. 03.4 mp.
V. 1. Lloyd Hahn (USA) 1 p. 56.8 mp.
VI. 1. S. Martin (francia) 1 p. 58.8 mp.
2. Barsi (magyar) 2 m.-el.
VII. 1. Ladesma (Argentína).
VIII. 1. Edwards (Kanada) 1 p. 59.4 mp.

Középfutatok:
I. 1. Taylor (USA) 53.4 mp.
II. 1. Livingstone Learmonth (angol) 54 mp.
A verseny az USA zsákmánya lesz.

Amszterdam, július 30. Ma Magyarország törzsvívő csapata szép küzdelemben legyőzte Dániát. Délután Olaszországgal mérkőzik, ami azonban nem befolyásolja a helyzetét, mert amugyis bekerül a középdöntőbe, ami biztos pontot jelent. Dánia ellen Tersztyánszky 3, Rozgonyi 3, Rádi 2 és Piller egy győzelmet ért el. A mai nap többi eredményei a következők: Franciaország—Belgium 9:7, Ausztria—Svájc 9:7, USA—Argentína 8:8, jobb túsármányal USA győz.
A törzscsapatok további küzdelmében a következő eredményeket érték el: Franciaország—Ausztria 12:4, Belgium—Svájc 12:4, Amerika—Hollandia 12:4, Olaszország—Dánia 12:4. A magyar—dán összecsapás eredménye 10:6.

Schweering, július 30. Nobile expedíciójának olasz tagjai ma reggel kilenc-kor itt átutaztak. Az újságírók felszálltak az expedíció tagjait szállító vagonba, azonban ennek ablakai és ajtái zárva voltak s az expedíció résztvevői nem mutatkoztak Nobilek csúát a D-vonathoz kapcsolták, úgy-hogy holnap este 11 órakor Nobile megérkezik Rómába.

Szenzációként hat az a moszkvai jelentés, mely hírül adta, hogy Csuznovszky pilóta az eddig elterjesztett hírekkel szemben a Mariano-csoportról nem készített fényképet, sőt ezenfelül még azt is kijelentette, nem állítja teljes határozottsággal, mintha Marianon és Zappin kívül más emberi alakot is látott volna a jégtömbön. Csuznovszky ezen kijelentésével természetesen megdőlnék a Zappiék ellen emelt emberevési vádak.

800 m. síkfutás
Középfutatok:
I. 1. Taylor (USA) 53.4 mp.
II. 1. Livingstone Learmonth (angol) 54 mp.
A verseny az USA zsákmánya lesz.

400 m. gátfutás
Középfutatok:
I. 1. Taylor (USA) 53.4 mp.
II. 1. Livingstone Learmonth (angol) 54 mp.
A verseny az USA zsákmánya lesz.

Amszterdam, július 30. Ma Magyarország törzsvívő csapata szép küzdelemben legyőzte Dániát. Délután Olaszországgal mérkőzik, ami azonban nem befolyásolja a helyzetét, mert amugyis bekerül a középdöntőbe, ami biztos pontot jelent. Dánia ellen Tersztyánszky 3, Rozgonyi 3, Rádi 2 és Piller egy győzelmet ért el. A mai nap többi eredményei a következők: Franciaország—Belgium 9:7, Ausztria—Svájc 9:7, USA—Argentína 8:8, jobb túsármányal USA győz.
A törzscsapatok további küzdelmében a következő eredményeket érték el: Franciaország—Ausztria 12:4, Belgium—Svájc 12:4, Amerika—Hollandia 12:4, Olaszország—Dánia 12:4. A magyar—dán összecsapás eredménye 10:6.

Hirdessen az Új Keletben

Szováta-fürdőn

Villa Speranza
Uri panzio
Szováta-fürdő

junius hóban megnyílt.

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bajor vendégeknek külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál. előjegyzést elfogad dr. Krausz József főrabbiné, Dicsőszentmárton (Dicsőszentmárton)

Kedd, 1928 július 31.

A nyolcvan...

Irta: Na...

A nyolcvan... emberien méltó fordulója! És érint az ilyen... mint zseniális a szűkebb csapata magán... nének dicsősé... sőt korán... évszázaddal ez... szuson Dzsrael... lett tükörként... Dzsraeli diadal... donba, aki az... szellemi vért... ősz lord Bea... sejtöm, prófétá... távol jövőbe é... tette a brit vil... politikájának... Ciprusban, Ba... angol és általa... nél többet mo... angol és euró... szövetség, tor... tente — a vil... politikai világ... ezek az esem... bé-kevesébe e... vannak kancs... aki a legkülör... gokat viselte.

Am sokkal... a brit világi... táblájába vést... Balfour a mi... a zsidó nép t... Első volt, aki... ságtalanság... jobbát nyujto... messég futó... zsidó nép szv... mely megérté... az elégtétel... amikor végül... a pillanat felt... zia káprázata... fourért érzett... hálát jogaink... ért, amit az i... gramfontiaké... Jeruzsálemün... kért, amelyet... tíze ezeket v... és egyre te... rellik benne... csodálatos Ba... re támadt föl...

Amikor hó... pelt jubiláns... szívvel, lélek... zott. Ott látj... rege között... és hajlíthatl... te haját, de t... szellemi friss... karaktere, sz... mindez nem... külsőleg és... zsidó egyete... kor ma feljé... lemmele kor... megas, böcs... úgy tűnik fel... mint szikla... ködö kicsiny... törnie. Balf... mult! Balfou... mével és m... sos befolvás... engedékenys... zatos gyöng... amely csodá... hatalam akar... ges, lemondá... lemmele, am... Ma talán in... Balfour kinő... zófus, erős... istenhívó, ak... tudja érteni... piz intellektu... tuoz. Már e... fosságánál fo...

A nyolcvéves Balfour

Irta: Nachum Szokolow

A nyolcvanadik születésnap! Milven emberien méltóságos és tiszteletre méltó egy ilyen magas kor ünnepe fordulója! És milyen széles rétegeket érint az ilyen ünnepe, amikor az ünnepeket — érdeműs működése révén s mint zseniális államférfit — nemcsak a szűkebb családi és baráti kör vallhatja magáénak, hanem hozzáértő népek dicsőítő teli történetéhez, sőt korunk történetéhez, aki egy fél évszázaddal ezelőtt a berlini kongresszuson Disraeli és lord Salisbury mellett alkárként működött, aki megérte Disraeli diadalmis bevonulását Londonba, aki azután fiatalon, de nagy szakmai vértelőséggel odaállott az orosz lord Beaconsfield mellé, aki megsejtő, prófétás meglátással nézett a távol jövőbe és termékeny kézzel hirtette a brit világbirodalom nagy keleti politikájának csiráját Suezben és Ciprusban, Balfour! Ez az egy szó az angol és általános történelem kötelező kötetét mond. Benne van az egész angol és európai politika, hármasszövetség, törvényszak, unióizmusz, entente — a világháborúig és ezután a politikai világ újjáalakításáig — mindezek az események és fejlődések többé-kevésbé elválaszthatatlanul össze vannak kapcsolva Balfour nevével, aki a legkülönbözőbb állami méltóságokat viselte.

Am sokkal mélyebben, mint hazája, a brit világbirodalom történelmének táblájába véste be nevét örök időkre Balfour a mi történetünk, a cionizmus, a zsidó nép történetének márványába. Első volt, aki kétezer esztendősi igazságtalanság után a kiengesztelődés jobbát nyújtotta felénk, nem a türelmesség futó gesztusával, hanem a zsidó nép szíven jogait iránt érzett mély megértéssel. A zsidó népben az elégtétel románt tüze lángolt fel, amikor vértől megnverte igazát. Nem a pillanat fellángolása, nem is a fantázia káprázata volt ez! Nem a Balfourért érzett elkeseredés jelentette a halál jogaink elismeréséért, otthonunk ért, amit az ünnepeit a világbeke programjaitként állított oda, a mi Jeruzsálemünkért, a mi egyetemünkért, amelyet megnvitott. A lelkesedés tüze ezeket világitotta be és a lekésedés egyre terjed: nagy politikai erő rejlik benne, hatalmas erkölcsi erő. A csodálatos Balfour-nimbusz örök időkre támadt föl ezekből az érzelmekből.

Amikor hódolattal járunk az ünnepeit jubiliáns élé, akkor a zsidó nép szívvel, lélekkel van ott a hódolók között. Ott látjuk őt téleken tisztelői serege között, magas alakját töretlenül és hajlíthatatlanul. A kor megfellelítő te hatát, de tartása, nemes jelensége, szellemi frissége, szellemének éle, karaktere, szóval ami a férfit teszi, mindez nem változott. A mai Balfour külsőleg és befelé ugyanaz, aki volt a zsidó egyetem megnvitásán. És amikor ma feléje tekintünk, büszke, szellemmel koronázott szép fejére, amikor büszke, böcsi homlokát látjuk, akkor úgy tűnik fel nekünk, mint egy szobor, mint szikla, amelyen napjaink gyűlölködő kicsinyességének darabokra kell törnie. Balfour nem történelem és múlt! Balfour él és ma is hat szellemével és munkájával. Nagy és áldásos befolyást gyakorol jószágával és engedékenységgel, azzal a szinte alázatos gyöngédséggel és türelmével, amely csodálatos módon párosul hajt-hatalmú akaraterővel s azzal a bensőséges, lemondásra hajló államférfiúi szellemmel, amely egyúttal erőt képvisel. Ma talán inkább, mint valaha. Mert Balfour kintött pártia kereteiből. Filozófus, erős vallási alappal, kegyeletes istenhívő, aki azonban nagyon meg tudja érteni a szabadgondolkodót, talán intelligens, szerény és sportvirgőz. Már e sokoldalúságánál és sajátosságánál fogva is régóta nem lehetet

pártemberként leszögezni. Sokáig vonakodott elfogadni a felajánlott nemességét és csak kényszerítő körülmények hatása alatt vállalta az »earl« címet. Balfour úgy áll a nép tudatában, mint egy főpap.

Nem a gettózsidó érzésével hódolunk Balfournak, nem mint egy jótévőt köszöntjük, nem úgy, ahogy az emancipációs zsidó egy emberbarát nem-

zsidót köszönt, amiért ez az üzött zsidók érdekében egy-egy kedvező nyilatkozatot tett. E nívó fölött Balfour égi magasságokban áll és engedessék meg nekünk szerényen megjegyezni, hogy mi is égi magasságban állunk e nívó fölött. De köszöntjük őt, ahogy cionisták hódolnak cionista előtt. Mert Balfour isten kegyelméből való egyenes vonalú cionista, tiszta és föltét-

len akaratu.

Nagy elvbarátunknak ebben a szeltemben küldjük a »salom« pálmáját és az emberi élet legtavolibb határáig való, szellemileg friss s alkotó életet kívánunk nekik, hogy fénylő karaktere sokái nemcsak a történelemben ragyogjon, hanem a távoli jövőből is élően látható legyen, mint az erő és bizakodás példaképe.

Lemondott Titulescu külügyminiszter

A régenstanács elfogadta a lemondást és Titulescut londoni követté nevezte ki. A lemondott külügyminiszter háromhónapi üdülésre megy és csak decemberben veszi át a londoni követség működését

Maniu nyilatkozik a helyzetről és Titulescu lemondásáról

Bucuresti-Bukarest, július 30. Hivatalosan jelentik: Titulescu külügyminiszter lemondott és tegnap este külföldre utazott gyógykezelésére. A régenstanács elfogadta a külügyminiszter lemondását és egyben a kormány előterjesztésére újból Románia londoni követté nevezte ki, amely állást külügyminisztersége előtt tudvalevőleg betöltötte. Titulescu 3 havi szabadságra ment és december elsején fogja londoni állását elfoglalni.

A lemondott külügyminiszter tegnap délután meglátogatta Maniu Gyulát, majd fogadta Vajda Sándor látogatását. A külügyminiszter az újságírók ostromát elkerülendő, nem Bukarestben szállt fel a Simplonra, amelyhez szalonkocsiját csatolták, hanem Chiulában és a Lidóra utazott üdülni.

A külügyminisztérium vezetését Titulescu távozásával egyelőre Bratianu Vintila miniszterelnök vette át szerdáig, a mikor Bratianu tudvalevőleg előbb mihaesti birtokára utazik, onnan pedig Royatba megy. Bratianu helyettese a miniszterelnöki tisztségben Duca belügyminiszter lesz, a külügyminiszteri teendőket pedig visszalértéig Argetoianu földmívelésügyi miniszter fogja ellátni.

Titulescu külügyminiszter mint azt annak idején megírtuk, már közvetlenül az optánsper befejezése után elhatározta, hogy beadja lemondását. A külügyminiszter részint egészségügyi okok kényszerítették erre a lépésre, mert az optánsperrel kapcsolatosan kifejtett óriási tevékenysége teljesen kimerítette, ehhez járult még betegsége is. Nem kevésbé döntően játszott közre azonban elhatározásában az a tény, hogy a kormány pénzügyi politikájában éles konfliktusba került Bratianu Vintilával s egyébként is állandó intrikákban volt része a kormány egyes tagjai részéről. Lemondását azért halogatta mégis, nehogy kiválásával a kölcsöntárgyalások befejezése és a parlament rendkívüli szessziója előtt politikai és pénzügyi bonyodalmakat okozzon a kormánynak. Bratianu Vintila az utóbbi hetekben óriási erőfeszítéseket tett, hogy Titulescut a távozásról lebeszélje, de eredménytelenül. A külügyminiszter a hét folyamán több ízben is megbeszélést folytatott a régenstanáccsal, s a megbeszélések eredményeként szombat délelőtt egy órakor, néhány perccel a rendkívüli szesszió bezárása után benyújtotta lemondását a régenseknek.

A bukaresti lapok részletes kommentárokat fűznek a külügyminiszter lemondásához. A kormány részéről hangsúlyozzák, hogy a lemondás egészségi okokra vezethető vissza és továbbra is a legmelegebb viszony áll fenn a kormány és a távozó külügyminiszter között, amit az is bizonyít, hogy ezután is nagyfontosságú diplomáciai állásban áll a kormány rendelkezésére. Bratianu Vintila egyb-

ként tegnap hosszabb, rendkívül meleg-hangu beszélgetést folytatott Titulescuvál.

Politikai életünk szócziója kétségtelesen Titulescu külügyminiszter lemondása. E lemondás következményei egyelőre kiszámíthatatlanok, azonban tény, hogy a kormány presztizsét meglehetősen csorbitja Titulescu súlyos személyiségének kiválása. Kormánykörök változatlanul optimisták s ennek az optimizmusnak maga Bratianu Vintila adott kifejezést egy nyilatkozatában. Ma azután megszólalt Maniu Gyula, a nemzeti parasztpár vezetője is, aki igen súlyos szavakban nyilatkozott a belpolitikai élet feszültségéről. Maniu többek között a következőket mondotta nyilatkozatában: — Megértjük, hogy miért nem meri a kormány nyilvánosságra hozni az ideiglenes kölcsönegyezmény szövegét, nehogy veresége minden vonalon nyilvánvalóvá váljék. Megértjük, hogy miért kellett a képviselőházat odáig alázni, hogy megszavazzon egy levezményt, amelyet nem ismer s felhatalmazást adjon egy olyan kölcsön megkötéséhez amelynek kamatlába, kibocsátási árfolyama és terminusa nincsenek megállapítva. A kormány kötelezettséget vállalt a Korona és a közvélemény előtt, hogy a rendkívüli szesszió összehívásáig megcsinálja a lej törvényes stabilizálását és meg fogja kötni a kölcsönt. Nyolchónapi elkezdő közdülés után azonban nem sikerült megcsinálni sem a kölcsönt, sem a stabilizációt. Ez a balsiker az egész ország ségveve, mert sérti annak hiteltét és méltóságát. Minthogy pedig e kölcsön és a stabilizáció nincsenek meg, a kormánynak el kell távoznia. A nemzeti parasztpárt egyetlenev napi nyugalmat sem enged a kormánynak, hogy folytassa ezt a katasztrófális műveletet és tovább viszi kormánybuktató küzdelmét, nem tekintve semmire és senkire. Bratianu Vintila kormánvának nincs joga az ország élén állani. Nem teljesítette kötelezettségét s biztosra vehető, hogy a jövőben sem fogja teljesíteni ígvetlensége és összeköttetések hiánya folytán.

Arra a kérdésre, hogy mit szól Titulescu lemondásához, kijelentette Maniu, hogy őt a külügyminiszter távozása nem lepi meg. Meg kellett történni ennek a lemondásnak, amellyel az utolsó csapás éri az amugy is presztizsnélküli kormányt. A liberális kormányt Ferdinánd király hozta hatalomra, mint Bratianu Jonel személyes kormányát, azzal a kifejezett óhajjal, hogy e kormányt Titulescu is támogassa. Ferdinánd király meghalt, Bratianu Jonel is elköltözött, most pedig Titulescu távozásával teljes agoniába lép a kormány s nem marad ebből hátra számára, minthogy számolja napjait, összeomlásáig, amely hamarabb fog bekövetkezni, mint ahogy azt egyesek hinnék.

Kérjen mindenütt

Borszéki ásványvizet

Vezérképviselet

Klein
Samu, Călea
Cet. Dragăneș 27

A horvát parasztpárt szerdai ülésén érvénytelennek fogják nyilvánítani a szkupstina törvényeit

Zágráb, július 30. A Korosec-kormány megalakulásával Belgrádban átmenetileg optimista hangulat uralkodott, amit főleg az váltott ki, hogy Korosec miniszterelnök az első minisztertanácson a lelkük kibékülésének szükségességét és Rascis szkupstinai gyilkosságának szigoru

megtorlását hangsúlyozta. Ezt az optimizmust azonban korántsem teszi indokoltá az a Zágrábról jövő értesülés, mely szerint a horvát parasztpárt és a demokraták koalíciója szerdán összeül a zágrábi szabor épületében s ezen az összejövetelen minden valószínű

ség szerint olyan értelmű határozatot fognak hozni, mely a szkupstina által hozott törvényeket érvényteleneknek nyilvánítja Belgrádban és egész Jugoszláviában feszült izgatottsággal várják a szerdai kongresszus sorsdöntő határozatait.

Politikamentes beszélgetés Buzdugan régenssel a kolozsvári strandon

Amikor a meginterjuvált és az újságíró is inkognitóban van

[Cluj-Kolozsvár, július 30. Az Uj Kelet tud.] Vasárnap délben szigoru inkognitóban Kolozsvárra érkezett Gh. Buzdugan, a régens tanácsos tagja. A pályaudvar peronján dr. Dan Parten prefektus, Mihai rendőrprefektus, dr. Vasiliu egyetemi tanár, a régens veje, és Vasiliu asszony vártak a magas vendégre, akinek a bukaresti expresszel kellett megérkeznie.

Az expressz, amely a magas vendéget szállította, két órai késéssel rohogott be a kolozsvári pályaudvarra s amikor az egyik szalonkocsi ajtajában mosolyogva megjelent Buzdugan régens imponáló alakja, szemei kíváncsian sikkoltak végig a peronon, majd amikor megpillantotta Vasiliu asszonyt, a leányt, fűggen ugrott le a szalonkocsi lépcsőjéről, hogy a következő pillanatban szeretettel ölelje meg feléje siető leányát.

A régens csupán egy napra szakította meg útját Joachimstahl, csehszlovákiai üdülőhelyére vezető útjában. Kolozsváron családját kívánta meglátogatni s a kíséretében lévő Muntean ezredes-adjutáns, mindent megtett, hogy itt tartózkodása alatt szigoruan megőrizze a régens inkognitóját, Ennek ellenére gyorsan terjedt el a városban a régens ideérkezésének a híre. A hírlapírók minden eszközt megragadtak, hogy közelébe férközhessenek az ország legmagasabb hivatalnokának és hogy nyilatkozattételre bírják, annál is inkább, mert tudvalevőleg Buzdugan régens politikai felfogása nem mindenben egyezik meg Bratianu Vintila politikai álláspontjával.

Az újságírók próbálkozásai hiábavalóknak bizonyultak s az egyetlen nyilatkozatot, amit az ezredes-adjutáns tett, az volt, hogy a régens kimondottan rokoni figyelműen van Kolozsváron és semmilyen nyilatkozatot nem ad a sajtó számára.

Vasárnap délután Buzdugan régens autókírándulást tett a feleki hegytetőn, majd este gyalog és egyedül indult el a sétány sétatér felé, ahol a tolongó tömegből senki sem ismerfe fel a magas termetű, karakterisztikusan lecsüngő fehérbajuszú férfiben az ország egyik kormányzóját. Rövid séta után a régens Vasiliu professzor, Minerva ucca 7. szám alatti villájába ment, ahol zártkörű vacsorát adtak tiszteletére.

Ma délelőtt a régens szük kíséretének társaságában a Mihai Viteazul téren lévő etnográfiai muzeumot tekintette meg, majd amikor megkérdezte, hogy melyik most Kolozsvár legkellemesebb helye és azt a választ kapta, hogy a városi strand-fürdő, kedélyesen indult el kíséretével a strand felé.

Az Uj Kelet munkatársa még mindig nem adta fel a reményt, hogy beszélgetést folytasson Buzdugan régenssel. Abban a feltevésben, hogy a régens is élvezni akarja a kolozsvári strand vizét, az Uj Kelet munkatársa is kosztümöt váltott és egy perc múlva már fürdőruhában igyekezett teljesíteni újságírói kötelességét. Kitért azonban, hogy a régens nem fürödni jött, csupán a strandot és a strandozókat akarta megnézni.

Délelőtt 11 óra lehetett. A hatalmas

strandon alig egynébányan tartózkodtak. A forró homokon itt-ott napfűdőzőtt egy egy nő, vagy férfi s a tisztavízű medencében négy-öt fiatal leány lubickolt.

Az ősz ur mosolyogva figyelte a leánykák bohóságait. A medence szélén állott s jókedvűen mondotta adjutánsának:

— A szó szoros értelmében felfrissültem, amióta itt vagyok. Majd így folytatta: Milyen kedvesek ezek a fickádozó gyermekek.

Ott uszkáltam éppen a magas régens előtt s mondhatnám, atyaian mosolygott le rám, amikor megkérdezte:

— Hogy izlik a víz, kellemes-e?

— O, nagyon kellemes válaszoltam, miközben arra gondoltam, hogy kivárom a legalkalmasabb pillanatot arra, hogy most már én forduljak kérdéssel O excellenciájához. De erre még nem került sor. Két szőke leányka játszadozott a vízben egymással, a víz alá buktak, versenyre keltek, megittatták egymást s közben jóízuen kacagtak. A kedves látványra a régens ismét hozzám fordult:

— Kik ezek a bájos teremtések? — kérdezte.

— Két duszgazdag urilány — mondtam.

Véletlenül egy kolozsvári zsidó szeszgyáros és földbirtokos leányai voltak.

— Az ugyan nem érdem, hogy duszgazdagok, ellenben, hogy nagyon bájosak és kedvesek, az már érdem, — mondotta, majd odafordult az egyik vizitünderhez:

— Na, hogy izlik a víz és a strandolás?

A kisleány, aki nem tudta, hogy az ország kormányzója szól hozzá, huncutan a víz alá bukkik és eltűnik a habokban. A régens hangosan felkacag s most más híjján ismét hozzám fordult:

— Sokan járnak-e a strandra?

— Igen, excellenciás úram, különösen ünnepnapokon, amikor majdnem lehetlenség kabinhoz jutni.

A régens csodálkozva tekint reám, majd így szól:

— Honnan tudja, hogy ki vagyok én?

— Excellenciás urat sokan ismerik Kolozsváron és Kolozsvár közönsége nagyon boldog volna, ha excellenciás uram meghosszabbítaná itt tartózkodását.

A régens jóvalisan válaszolt:

— Szívesen meghosszabbítanám itt tartózkodásom idejét, mert nagyon kellemesnek és szépnek találom ezt a várost, de tovább kell utaznom, mert Joachimstahlban várnak rám. A régens ezután így folytatta:

— Szinte kedvem volna ezért a szép strandért még itt maradni egy pár napig, de hiába, nem tehetem.

Fzután a következő kérdést intéztem hozzá:

— Excellenciás uramra igazán ráfér a pihenés azután a hatalmas munka után, amit el kellett végeznie.

— Igen, sokat kellett dolgozni, — mondja elgondolkozva s ekkor egy

merész kérdéssel próbálkoztam meg: — Vajon milyen változások fognak történni a politikában azáltal, míg excellenciád a külföldön fog tartózkodni?

— Ön sokat akar tudni s én szívesebben beszéljek fürdőről, a strandról s arról, hogy milyen kedvesek errefelé az emberek.

Már a délután harangozták, mikor a strand előkelő látogatója barátságosan intett a kezével s fiatalos léptekkel a kijárat felé indult.

Amikor a régens eltávozik, odafor-

A szovjet szeretné, ha Amerika felkérné a Kellog-paktum aláírására

Amerika azonban nem akar közeledni a szovjethez

Washington, július 30. Mint jelentették, július 28-án tették közhírré Briandnak Kelloghoz intézett meghívását. A meghívás arra vonatkozik, hogy a háborút elítélő paktumot Párisban írják alá és ennél az ünnepélyes aktusnál az összes hatalmak képviselői, akik hozzájárultak a Kellog-paktumhoz, jelenjenek meg. Briand természetesen veszi, hogy a javaslattevő Kellog személyesen vesz részt a paktum aláírásán. Kellog a washingtoni francia követ útján felhívatatosan elfogadta a meghívást és megígérte Párisban való megjelenését.

Az Egyesült Államok politikusai élénken tárgyalják a „Berliner Tageblatt”-nak azt a moszkvai jelentését, amely szerint Oroszország minden különösebb nehézség nélkül rábíráható lesz a Kellog-féle javaslat aláírására, feltéve, hogy az Egyesült Államok hajlandók Oroszországra ilyen irányú befolyást gyakorolni. A jólétesült körökből szerzett információk szerint ennek semmi sem állhat útjában, minthogy a Kellog-paktum szó szerinti is kijelenti, hogy a paktum aláírása minden nemzet számára szabadon áll.

Azonban majdnem kizártnak tartják, hogy az Egyesült Államok megragadják az imciatívát arra, hogy Oroszországot rábíráják a paktum aláírására. Kellog államtitkár az újságíróknak ebben az ügyben hozzáintézet kérdéseire megtagadott minden választ, a külügyi hivatal Washingtonban pedig az orosz kérdésekkel szemben teljes érdektelenséget tanúsít. Azt hiszik, hogy a „Berliner Tageblatt” moszkvai jelentését a szovjet inspirálta. Egyes amerikai lapok azt következtetik ebből, hogy a szovjet-kormány a Kellog-paktum aláírása révén ismét szellemi fogja az Egyesült Államok által való elismeretésének kérdését. Hivatalos körök szerint, abban az esetben, ha Moszkva ilyen föltételeket tenne, akkor Washingtonban semmiesetre sem találna megértésre.

A Kellog-paktum aláírását egyébként mint nagy történelmi eseményt fogják kezelni. A tizenhárom hatalom közül kilencen külügyminiszterijükkel fogják magukat képviseltetni. Ezek az államok: Németország, Anglia, Franciaország, Egyesült Államok, Belgium, Csehszlovákia,

Amióta megjött eszem, Indiai banánt eszem!

dulók a vízben lubickáló leánykákhoz: — Tudják ki volt ez a bácsi? — kérdeztem. — Ki volt? kíváncsiskodtak. — Buzdugan régens, aki a kis királyt helyettesíti — mondtam a csodálkozó vizitündereknek, akik hitetlenül csóválták a fejüket. — Nem lehet — mondták, a régens nem jön ide és nem áll szóba veünk mikor mi a vízben vagyunk s akármennyire is bizonyítgattam, hogy a régens volt az, aki őket olyan barátságosan megszólította, nem akarták elhinni. **Hátszegi Ernő.**

Lengyelország, Kanada és Írország. Nem biztos, hogy Mussolini is jelen lesz az aláírásnál. Japán párisi követe: Adachi, Indiát, Ausztráliát és Délafrikát ezen államok londoni reprezentánsai fogják képviselni. Spanyolország valószínűleg szintén csatlakozni fog az aláíró hatalmakhoz. A Kellog-paktum aláírása alkalmával először történik a világhístorában, hogy Európa legfontosabb nemzetei az Egyesült Államokkal karöltve tevékenykednek a világébe érdekében.

Mérlegképes főkönyvelőt keres

vidéki terményfatermelő Rt. szeptember tizenötöi belépésre. Román, német nyelvek tudása szükséges. — Perfekt előnyben. Mindhárom nyelven írt részletes ajánlatok referenciákkal, bizonyítványmásokkal a kiadóra küldendő „Benő sülés 10,000” jellege alatt.

Villanyszerelés „Constructio“

odmern kirakatvilágítás, fényreklámok Cluj, P. Unirii 32. — Telefon 83.

„OLLA” GUM...?

Saját orvosa mondja, hogy egyedül csak „OLLA” a megbízható óvszer. Ne fogadjon el utánzatot!

Hirdessen az Uj Keletben

Több m bevált. mat az a gyulad Arialmas és este zette. Mf

Goedeck Raktor Hétvári Szabó

— Újabb Berlinből je a Nordhau lon új raké próbákat m végig. Az u rak osztra azonfelül n nvai A zel uton csak a de az eredt elégitő volt alkalmával sebességgel bantnál a sütötték ki kétszáztiz k azonban az működésbe. kiugrott a zódott. A te a balesetet. ból készült nyomott. Ez csi felfordult mérnök két fémből kés letezni.

Ami fén ké
Fényképes
BE
papíráruha
szex

Sok kis Elcsuffi A „Gy Gyopár Ki nem Pedig i

Az általa **Rom H gyó**
friss töl Vezérké **FI**
Galea B Gyomor-

Aranyér

Arusol-Goedecke

Több mint 25 éve a legbiztosabban bevált. Alkalmazása egyszerű. A fájdalom azonnal megszűnteti és gyógyítja a gyuladós sebek és vérző helyeket. Aralmas alkatrészek nincsenek. Reggel és este egy-egy Suppositorium lesz bevezetve. Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható

Goedecke & Co. (Chemische Fabrik und Export-Gesellschaft), Leipzig
Hauptstr. 27. Bismarckstr. 27.

Újabb kísérletek a rakétaautóval. Berlinből jelentik: Vasárnap délután a Nordhausen-Gernrode vasúti vonalon új rakétaautóval kísérleteztek. A próbákat meghívott közönség nézte végig. Az új kocsi a rakéták elvontatásával az autó egész testén, azonfelül mincsenek egvensúlyozó szárnyai A zelső és második kísérletei uton csak a rakéták felét sűtötték ki de az eredmény így is rendkívül kiréigítő volt. A kocsi az első próba alkalmával száznyolcvan kilométeres sebességgel száguldott. A második próbánál a rakéták közül már többet sűtöttek ki és ilyen módon sikerült kétszázöt kilométert elérni. Amikor azonban az összes rakétákat hozták működésbe, a kocsi egy kanyarodónál kigurított a sínekbe és darabokra szűdött. A tervezők annak tulajdonítják a balesetet, hogy a kísérleti kocsi fából készült és mindössze ötven kilót nyomott. Ez a könnyűség okozta a kocsi felfordulását. A tervező Vallier mérnök két hét múlva egy stabil és fémből készült új kocsival fog kísérletezni.

Amateurok, fényképeszek!

Fényképezési cikkeket a legolcsóbban

BERNAT

papíráruhánál, Piața Unirii 29. sz. alatt
szerezhetik be.

Sok kis nőcske mit sem sejtő, Elcsúfítja májfolt, szeplő. A „Gyopár Crem“ elmulasztja, Gyopár szappan elfasztja. Ki nem használja, el sem hiszi, Pedig így van!

MÁRSI GIZI

Az általános és gyógyhatásáról ismert

Románszentgyörgyi

HEBE

gyógy- és borvíz

friss töltésben mindenütt újból kapható. Vezérképviselőt és főlerakat: Coloniale

FISCHER

Calea Reg. Ferd. 28-a. Varosi épület

Gyomor-, vesebántalmaknál leghatásosab

Hátára tetováltatta végrendeletét. Newyorkból jelentik: Egy Losson nevezetű amerikai polgár attól tartva, hogy öröksei halála után meghamisíthatják végrendeletét, hátára tetováltatta halála utáni rendelkezéseit, meghagyva, hogy halála után fordítsák meg és úgy olvassák el végrendeletét.

Tüntetés az Olimpiáson az Anschluss mellett. Amszterdamból jelentik: Amikor a súlyemelés könnyű súlyú holtversenyében a győző Helbig német bajnok és Haas osztrák bajnok tiszteletére a póznákra felhúzták a német és osztrák zászlót a tribünökön tartózkodó tízezer német és osztrák viharosan tüntetett a Anschluss mellett. A tüntetés nagy feltűnést keltett.

Megépítik a transzsharai vasutat. Párisból jelentik: A francia kormány elhatározta, hogy a tuniszi Algirből, vagy Oranból kiindulva, a szudáni Vadagduig megépíti a transzsharai vasutat.

Zongorát

bizalommal a világért

Sternberg

cég oradeai lerakatában vásárolhat. Az összes jobb világmarkák raktáron. 5 évi jótállás részletre is. Költözés miatti leszállított árak.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség főtitkáránk sorozatos látogatásai. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség vezetősége elhatározta, hogy kiküldöttje utján meglátogatja az összes hevícsoportjait, hogy személyes kontaktussal a központi vezetőség és a vidéki cionisták között az összeköttetést ismét teljes mértékben felelevenítse. Evéghől Weinberger Nándor, a Szövetség főtitkára augusztus elsőtől kezdve sorra látogatja a zsidó lakta helységeket, ahol meg fogja szervezni az ifjúsági és a felnőtt cionisták csoportjait. Ahol lehet, nagy gyűléseken és rendezvényeken fogja smertetni a cionista mozgalom jelenlegi állását, a palesztinai helyzetet és az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség problémáit. Úgy értesülünk, hogy utja elsősorban Nagyváradra vezet, onnan pedig a székely körvasut mentén fekvő községekbe utazik, a főtitkárnak az az intenciója, hogy olyan helységekre is látogat, ahol már évek hosszu sora óta nem volt kiküldött a zsidó centrumból s így az ottani zsidóság nincs is kellőképpen tájékozva mindazon nagy kérdésekről, amelyek az erdélyi zsidóságot érdeklik. Ha a Szövetség vezetőségének ez a szándéka kivihetőnek fog mutatkozni, úgy ezzel a nagyobb centrumokból távolabb lakó zsidóság régi kívánsága fog teljesülni, miután az élő szó hivatott ember részéről összehasonlíthatatlanul alkalmasabb a felvilágosításra és az érdeklődés kielégítésére, mint az írásbeli közlések. A Szövetség vezetősége a főtitkár útját megelőzően körlevelekben értesítette a csoportokat és vázolta azokat a kérdéseket is, amelyek ez alkalommal előtérbe kerülhetnek vagy legalább hatásosan előkészíthetők.

Megjelent egy új találmányu zsidó naptár, amely egyetlen lapra nyomtatva 152 évre (80 évre visszamenőleg és 72 évre előre) szól. E naptáron, amely magvarázattal van ellátva, mindenki könnyen eligazodhat és így egész életre el van látva pontos nap tárral. Különösen nélkülözhetetlen rab biknak, dájenoknak, saktereknek és ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas Mártonnál Cluj, Str. Marinescu 20. vagy az Uj Kelet könyvosztályánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ár 20 lej.

SPORT

A Coltea lett Románia bajnoka

(Cluj-Kolozsvár, július 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vasárnap sporteseményeit belföldön a Coltea—Jiul országos bajnoki döntő tette nevezetessé. A küzdelem a Coltea szerencsés győzelmét hozta a veszélyesebb Jiullal szemben és így Románia ezévi futballbajnoka a brassói katonacsapat kitűnő együttese lett. A csapatok küzdelme változatos, szép játékot eredményezett, amelyben a Jiul többet és veszedelmesebben támadott, de állandó balszerencse kísérte. Azonfelül a csapat egy-egy posztján rendkívül gyenge, így például a jobbszélső Kertész semmiképpen nem illeszthető be az együttesbe, a Jiul néhány veszedelmes támadása miatt lett eredménytelen. Változatos játék után, melyből némi Jiul fölény volt kiérezhető, a Coltea éri el a vezetőgólt Török és Péterffy összjátéka után Kemény lövéséből. Heves Jiul ostrom követte a gólt, melynek eredményeképpen a 38. percben Guga—Kilianovits és Zsentel kombinációjából Bognár egyenlít. A félidő végén újra Kemény rugja a brassói csapat gólját.

A második félidőben vehemens Jiul támadások indulnak meg, a csatársor kreekjeit, Guga, Kilianovits és Mézner szemből-szebb akciókkal kísérleteznek, de a kitűnő brassói védelem Löbl, volt Haggibbor kapussal az élen mindent pariroz, a többit pedig a szerencse menti. A 17. percben jut kifejezésre a Jiul fölénye: Guga kidolgozott labdát töl Kilianovitshoz, aki 10 méterről védhetetlen gólt lő. További rendkívül erős Jiul fölény, mely azonban eredménytelen marad. Löbl bravuros védéseket produkál, mellette a közvetlen védelemből Kolumbán briliáns játéka gyönyörködteti a nézőt. A Coltea csak a 41-ik percben szabadul fel a gyűrűből. A támadás Rupp szerelésén akad fenn, a labda ide-oda jár a tizenhatoson, míg Kemény messziről, védhetetlen bombalövessel megszerze a győztes gólt.

A csapatok játékerük maximumát adták s így szép, élvezetes játékot eredményezett a Kinizsi távollétében amugyis irreális országos bajnokság. Az eredmény nem hű kifejezője az erőviszonyoknak, a Jiul kiscsodarányú győzelme lett volna realis. Egy világvárosi futballbíró rutinjával és páratlan korrektséggel vezette a mérkőzést Nagy Lajos (Cluj).

Erdélyi eredmények

Kolozsvár. Romania—RMS 4:4 (3:3). Góllövők Marsal és Gál Romania. Palocsay, Flore és Kocsárdi RMS.

CFR—Haggibbor komb. 2:0 (1:0). Góllövő Juhász. A Haggibbor második garnitúrája szép eredményt ért el a komplett CFR-rel szemben.

Déva. Granieser—Haggibbor 7:4 (5:1). Biró Diósy. A Haggibbor hetedik gólja öngól volt. A Haggibbor szép összjátékával szemben a dévaiai lekes játéka hozta meg a győzelmét. A Haggibbor góljait Rosenfeld Gyuri, Frenkel (2) és Weisz lötték. A Haggibbor vereségét a nagy hőség indokolja, melyben a játékosok egyrésze teljesen kifulladás.

Nagyvárad. Törökvs—KMSC 8:1 (4:0). A nagyváradi bajnok lelépte a viszaeső formát mutató kolozsvári munkácsapatot.

Bécsi hölgy

aki német, francia és angol nyelven önán ön levelezik, gyors- és gépir, továbbá érti a román és magyar nyelveket és

többévi irodai gyakorlattal rendelkezik levelezői vagy titkárnői állást keres.

Érdeklődéseket „Bécsi hölgy” jellegre az Uj let kiadóhivatala továbbít

Marosvásárhely. MMTE—Brassói MTE 1:1.

A KAC klubközi uszóversenyén a következő eredményeket érték el: 200 méteres mellúszás szenior. 1. Balló I. KAC 3 p. 25 mp. 2. Girot Haggibbor. 25 m.-rel nyerve. Bíró I. KAC feladta.

100 m. szenior gyors. 1. Giurgiu U 1 p. 11 mp. 2. Orosz KAC. 3. Földes Haggibbor. 2 méterrel nyerve. A feltűnő jó idő a 3 méterrel rövidebb pályában kezesendő.

50 m. gyermekverseny. 1. Dózsa KAC 36.6 mp. 2. Wartenberg KAC. 3. Rados Haggibbor. 2 előfutam után tetszés szerint nyerve. Dózsa külön klasszist képvisel, aki egyike a jövő legnagyobb igéreteinek. 12 induló.

200 m. ifj. mellúszás. 1. Zinger KAC 3 p. 16 mp. 2. Pusztay KAC. 3. Geréh KAC. 5 induló.

100 m. ifj. hölgy mell. 1. Szombathelyi Magda KAC 1 p. 43 mp. 2. Ujhelyi Irén KAC. 3. Tamási Böske KAC.

100 m. szenior hát. 1. Balló I. KAC 1 p. 29.4 mp. 2. Margineanu U.

100 m. női gyorsúszás. 1. Erdős Márta KAC 1 p. 33.2 mp. 2. Tamási Böske KAC. 20 méterrel nyerve.

400 m. szenior uszás. 1. Orosz KAC 6 p. 35.2 mp. 2. Balló I. KAC.

50 m. ifj. gyors. 1. Bilkey U 29.8 mp. 2. Deutsch U. 3. Török U. A nap legszebbi versenye.

100 m. hölgy mell. 1. Ujhelyi Irén KAC 1 p. 41.4 mp. 2. Szombathelyi Magda KAC.

3x50 m. ifj. vegyesjátéka. 1. Universitatea (Bilkey—Balló II.—Deutsch). 2. KAC I. 3. Haggibbor. Egy bizonytalanul megített karcspással nyerve.

3x100 m. szenior vegyesjátéka. 1. KAC (Zinger—Balló—Asztalos) 4 p. 02.6 mp. 2. Universitatea I. 3. U II.

KAC—Haggibbor vízipólómérkőzés 11:2. Bíró Seliceanu Grigore.

Augusztus 5-én a Haggibbor uszóversenyt rendez. A Haggibbor augusztus 5-én meghívásos uszóversenyt rendez a következő számokkal: 50 m. ifj. mell. 400 m. ifj. mell meghívásos. 50 m. szenior gyors. 50 m. női mell. 100 szenior mell meghívásos. 50 m. szenior női gyors meghívásos. 3x50 m. ifj. vegyesjátéka meghívásos. 3x50 m. szenior sprintjátéka meghívásos. 50 m. ifj. női mell. 50 m. gyermek mell meghívásos. 50 m. ifj. gyors. 50 m. ifj. hát meghívásos.

A versenyt augusztus 5-én délelőtt fél-tíz órakor a Diana fürdőben rendezik meg. A meghívásos számokra a rendező egyesület az összes tetsvéri klubokat meghívja, a többi számok a Haggibbor házi-versenyét képezik. A meghívókat a mai napon küldik szét.

FAGYAPOT

az elismert legjobb csomagolóanyag 24 minőségben, legolcsóbb áron szállítja AMIGO TESTVEREK és TÁRSA speciális fagyapotgyára Lugoj, Str. Unirii 10.

Clujon Calea Victoriei 61. szám alatti

Feuerstein Kálmán fakereskedő

További lerakatok: Arad, Braila, Bukarest, Craiova, Galati, Nagyvárad, Nagyszében, Ploesti és Timisoara.

Közgazdaság

Románia szövetségi statisztikája

Romániában 4773 szövetségi alapon működő népbank, 1200 fogyasztási szövetkezet és számos termelőszövetkezet működik. Megválasztották a legfelsőbb szövetségi tanács tagjait

(Cluj-Kolozsvár, július 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A napokban zajlott le Bukarestben az ország szövetségeinek kongresszusa, amelynek során az új szövetségi törvény előírásaira való tekintettel megválasztották a legfelsőbb szövetségi tanács tagjait, akiknek megválasztását a most megjelent királyi dekretum is jóváhagyta. A tanács elnöke N. Chirculescu, volt munkaügyi miniszter lett. Tagok: Grigore Trancu Jasi, I. D. Duca, Gheorghe Cipaiianu, Stefan Jon Gheorghe Dumitrescu, Petre Garbovici, I. Manulescu-Struga, I. Florea, a közoktatásügyi minisztérium képviselőjében, O. Chiriatescu a Banca Nationala képviselőjében, Dinu Bratianu a Mezőgazdasági Kamarák szövetségének delegátusa, Sebastian Radovici és V. Marcu a közoktatásügyi minisztérium kiküldöttjei, M. Oromulu a Credit Industrial delegátusa, D. Gusti egyetemi tanár és I. Fintescu lettek.

Az új törvény alapján az állam jelentősebb összegekkel siet a szövetkezetek támogatására, így a Banca Nationala

egy milliárdos permanens és olcsó hittel bocsájtja a szövetkezetek rendelkezésére.

A bukaresti kongresszus alkalmával kitűnt, hogy Romániában összesen 4773 népbank működik szövetségi alapon. A 4773 szövetkezetnek 952.997 tagja van, 1260 millió lej üzletrésztőkével. 200 millió rendes tartalékkal és 9 millió különböző alapokkal.

Erdély területén 517 szövetségi alapon működő népbank van, amelyek összesen 67.266.472 lej betétet képviselnek. Az ország területén 1270 fogyasztási szövetkezet van 181 ezer taggal, 120 millió befizetett üzletrésztőkével, 34 millió tartalékkal és 1 millió különböző alapokkal. 427 erdőkitermelő szövetkezet van 54 ezer taggal, 99 millió üzletrésztőkével és 33 millió tartalékkal. 127 termelőszövetkezet van 16 ezer taggal, 33 millió lej üzletrésztőkével és 6 és fél millió tartalékkal. 466 mezőgazdasági szövetkezet 297 vagyongözösség mint szövetkezet és 120 földbérletesszövetkezet működik.

A Bleichröder-ház — 125 éves. Berlinből jelentik: A világrecepcikban is jelemtős Bleichröder-bankház a napokban ülte meg főnrállása százhuszonöt-éves évfordulóját. 1803 július 26-án alapította Samuel Bleichröder a céget, amely különösen Gerson fia működése óta, aki 1840-ben lépett a cégbe, a porosz-német történelemben is kiváló szerepet játszott. A ház élén ma dr. Paul v. Schwabach áll aki mellett aktív társaként működik régebről Ernst Kritzer, 1927 óta Julius v. Schwabach és Martin Aufhäuser. A Bleichröderek közül dr. James és Kurt v. Bleichröder már távolabbi érdeklőségben vannak a régi bankcéggel.

Temesvár egyik legrégibb vaskezes kedése ellen kimondták a csődöt. A temesvári törvényszék Hermann tanácsa az elmúlt szombaton tárgyalta Pausz László ismert temesvári vaskezeskedő cég csődügyét. A tárgyalás rendkívül izgalmas lefolyású volt. Ugyanis a fizetési nehézségekkel küzdő cég üzletét áruját és berendezését éppen a csődtárgyalást megelőző napon árverezték el azok a hitelezők, akik nem vették igénybe a csődellárást. A hitelezők, akik nem vettek részt az árverésen, tiltakoztak az árverés jóváhagyása ellen s kérik annak

megsemmisítését. Valószínű, hogy a törvényszék az ügyre vonatkozó iratokat áttekintve a temesvári ügyvédséghez tekintve, hogy minden csődvitást hivatalból közölnek az ügyvédséggel is. A törvényszék egyébként elrendelte a csődöt. Csődtömeggondnok Imbuzanu Gehlner Jenő dr. helyettese pedig dr. Sauer Berthold lett. A cég passzívái meghaladják az egymillió lejt.

Kartellbe léptek a csehszlovák-német üvegyárosok. Prágából jelentik: Néhány hónap óta a német és csehszlovák homorüveget előállító gyárak vezetői kartellre irányuló tárgyalásokat folytatnak. A legutóbb Drezdában megtartott megbeszélésen egy közös iroda felállítását határozták el. A csehszlovák homorüveget gyártó cégek kivétel nélkül tagjai a kartellnek. Ez a legújabb kartell, amely az üvegyárakat egységesíti és fölemeli, érzékenyen befolyásolja a szomszédállamok üvegeskedelmét.

Újabb csökkerelem az aradi Egyesült Bank ellen. Aradról jelentik: Ismeretes, hogy az aradi Egyesült Bank ellen elrendelt csődöt a temesvári ítélőtábla megsemmisítette. Ezen bírói döntés után a likvidálók folytatták a békés likvidálást és megvolt a remény, hogy ezt az eljárást újabb csökkere-

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Uj Kelet minden előfizetőjének

Az Uj Kelet ingyenes biztosítási akciója szokattanul nagy visszhangot keltett előfizetőinek és olvasóinak körében. Minthogy kiadóhivatalunkhoz naponta érkeznek kérdések ingyenes biztosítási akciónk részleteire vonatkozólag, itt újból közöljük az akció feltételeit. Kívánságára minden előfizetőnk, valamint azokat, akik utoljára lépnek be előfizetőink sorába, a Fonciera Általános Biztosító Rt.-nál, Románia egyik legjobb bonitású biztosító intézeténél a sorsolási népbiztosítási osztályánál 20ezer lej erejéig biztosítjuk és pedig úgy, hogy 220 illetve 310 lej ajándékban részesül.

Ha már előfizetője az Uj Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre úgy az Uj Kelet fizeti ki a biztosítási kötvényilletéket, valamint az első és hatodik hónapban esedékes részleteket. Annak a régi előfizetőnek, aki egyszerre egy félévi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét, valamint első, hatodik és kilencedik hónapban esedékes díját, vagyis a kötvényilletéket kívül három hónapon keresztül az Uj Kelet vállalja a biztosítási díjtelek befizetését.

Aki még nem előfizetője az Uj Keletnek, annak nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfizetőink sorába, mert ezzel nemcsak a legjobb erdélyi lapot szerzi meg magának, de kötelességét teljesíti családjával szemben és szerencsés esetben már néhány havi díjfizetés után is, ha a kötvényt kisorsolják, megkapja a teljes biztosított összeget.

Annál könnyebben megkötheti mindenkézt a biztosítást, mert új előfizetőinknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az új előfizető az egy negyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy

neki is kifizetjük kötvényilletékét, valamint az első és a hatodik hónapra esedékes díj összegét. Tehát háromszázhusz lej előfizetési díjból kettőszázhusz lejt a Fonciera Biztosító Társaságnak fizetünk be előfizetőnk javára és így mindössze száz lejbe kerül az Uj Kelet negyedévi előfizetése.

Az új előfizető azonban egy félévi előfizetést küld be, annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvényilletéket kívül kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészleteket, vagyis összesen háromszázöt lejt és így az Uj Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja. Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat.

Még ma vágja ki alábbi szelvényünket, küldje be negyedévi vagy félévi előfizetési díját és nemcsak a lapot kapja meg napról napra, de teljesen ingyen, rögtön kézhez veszi kötvényét is, melyben a kötvényilleték és az első hónap díja nyugtázva van.

Ha a negyed, illetve félévi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban, illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldjön a biztosító társaságnak, mert ezekben a hónapokban az Uj Kelet fizeti be ön helyett a díjat és automatikusan, minden fizetés nélkül kapja meg a szaldórozott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a mellékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándékra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azoknak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küldeniök és annak alapján a Foncierával felvételjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettségei beenünket terhelnek.

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint, az Uj Kelet felhívása alapján biztosítani kívánom magamat huszezer lejre

Kelt 1928
Név
Foglalkozás
Lakhely
Pontos cím

Olvasható írást kérünk és pontos címet.

lem nem zavarja. Három nap előtt azonban ismét csökkerevényt nyújtottak be az aradi törvényszékhez Deutsch Miksa és Pless Margit betétesek, akik 700.000 lej betétjük miatt a csőd elrendelését kérték. Az aradi törvényszék az újabb csökkerelem ügyében augusztus harmadikán tüzte ki a csődtárgyalást. A csökkerevény a betétesek körében érthető izgalmat váltott ki, remélik azonban, hogy sikerül a békés megegyezés.

TÖZSDE

Valutapiac 1928 július 30 (Rador)

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3175-3180	—	—	49150	3170	11045	13343	64987	192620
Newyork	16450-16480	51930	5193750	2554	16430	57360	70875	3375	—
London	801-803	252250	252278	12407	7975	278650	344250	164075	48581
Paris	645-648	2033	203325	—	64550	224150	2774	13220	39162
Milano	865-866	2718	2718	13360	861	300250	37095	17786	52337
Prága	489-490	153850	153875	—	48850	209387	1700	—	29650
Budapest	2870-2880	9054	905350	—	2868	—	12347	588	—
Belgrád	—	913	91287	—	289	103825	124525	5929	176
Bukarest	—	316	317	1560	—	349	4387	2062	61
Varsó	—	5820	582250	—	1870	643250	7947	3780	—
Bécs	2320-2330	732725	732725	—	2322	8090	—	47612	—
Berlin	3935-3945	12402	1240250	—	3936	1369750	16916	804	—

Száz le: árfolyama. Zürich (uto) 317, Páris 1560, Budapest 34950, Bécs 43100, Prága 20525

Pathe Freres Paris

Romániai ház alapítva 1908-ban. Bucarest
Calea Victoriei 10

A cinematografista

urakat értesítjük, hogy raktárunkban állandóan kaphatók a következő árak:

Cinematograf
„Pathé” készülék legújabb minta.

Alkatrészek
és eredeti „Pathé” cserélhető darabok, valamint bármilyen márkájú alkatrészek.

Szerekek
legfinomabb és leggazdagosabbak, bármilyen szisztemű lámpához, gyári áron.

Speciális műhely készülékek javítására. Leikiismeretes és pontos munka tekintetében egyedül Romániában, bármilyen márkára. **Szállítás** az egész ország területére.

Felhívjuk a cinematografisták figyelmét arra, hogy előrusító fiókjaink, raktáraink a mi alkatrészeinkre az egész országban nincsenek. — Utánzatoktól óvakodni ken

LITHYNIA Gyógyvíz

Vese-, hólyag- és epebántalmak legjobb orvossága. Képviselet: DACIA viztelező-üzem, Cluj, Calca Regele Ferdinand

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

19

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

Es még sem volt ez teljes oda nem hallgatás. Mert abban a pillanatban, amelyben a beszélő áttért a jelkorra és levonta következtetéseit, itt-ott előfordult egy fej, és némsokára mintegy titkos mechanizmus által mindnyájan körécsoportosultak.

A végső következtetéseknek meg volt a maguk sajátos jellege, nem közvetlenül, de mégis elég jelentőséggel a tudós felkészültségének köpenyébe burkolódzva, de attól mégsem teljesen elfeledve az előjáró nézete ellen foglaltak állást. A jogi helyzet világos a kiutasítás törvénytelen, annál fogva (kissé merész fordulat, de itt kedvelték az ehhez hasonló szellemes befejezéseket) teljesen feleslegesnek találnak egy megbeszélést a törvényes parancsolókkal. Csak a kegy-, a védelemkérés útján, talán megvesztegetéssel lehet valamit elérni. Így érte el az ifjú tudós, hogy a tervezett kihallgatás és az udvari orvos kegyének megnyerése kutbaesett. Büszkén és egyuttal megviselve engedte le krétafehér, hegyes világosszöke szakállal keretezett arcát mellére, ahonnan mélyen fekvő, ég-kék szemei barátság-talanul ragyogtak fel. A szegény ember igazságérzés mómora töltötte el. Mindenki tudta, hogy a tudós Elia Munka asztalánál érkezett és jövevénye jóakarattól függött, — de hadd lássa mindenki, hogy a tanácsban nem áll az ő befolyása alatt. Az utolsó szavakat már fuladozva kiáltotta, bátorsága réttetes erőfeszítéseitől szinte kimerülve. Beszéde végén köhögve bozult az előtte levő kis polcra, mindkét kezét arcára szorítva és arcát az előtte felnyitott könyvre fektette. De szavainak hatása rögtön megsemmisült a most kitérő tülekedésben, mert mielőtt még az előjáró felelhetett volna, máris felugrott az ő híve, Spira Lipmann. Már a tudós utolsó mondatánál is alig bírta ülni a helyén és padján nyugtalanul ide-oda csuszált. Most rárohant Prosznic Áronra: — Ez csalás! Nyomorult csaló! Hazug! Hazug! Ki kellene dobni! Ki vele, ki vele!

Többen felemelkedtek, hogy megvédjék Prosznicot. Itt mindenkinek joga van megmondani a véleményét. Ebből a célból jöttünk össze. Még az öreg Merkl Salamon is, aki (mint annyit más ülésen) félíg csukott szemekkel elszunnyadt, felébredt a lármától és szívbéli hangon könyörgött a haragra gyulladt Spirának, hogy mérsékelje magát. Némelyek nyitva heverő foliánokra csapkodtak egyre ismétlődő kiáltásokkal: — Sá, sá, sá! — ami annyit jelent, hogy csend legyen. Spira azonban tombolt, szakálta egészen összegubancolódtott ujjai alatt. Nem képes, kiáltotta, egy becstelenséggel, aki a saját legjobb meggyőzésére ellen beszél, egy szobában együtt maradni. Vagy Prosznicot távolítják el, vagy ő hagyja el a tanácskozást.

Az előjáró nyitott tenyere egy hatalmas "sá!"-val csapott könyvére és most igazán csend lett.

— Te itt maradsz és ő is itt marad, — mondta Munka röviden, feltűnő nyugalommal. És a rabbi beszél. Rabbi Margoliot ülnökeiktől kísérve, ép egy perccel előbb lépett be és az előjáró ezekben a formásokban mindig kifogástalan előkezeséggel, rangjához illő tisztelettel látta el. Spira azonban becsületes felháborodásában minden tagjában reszkette, még sokáig nem bírta uralkodni magán. Megkínózva nézett fel Munkára, aki elvette tőle a szót. Őtöle, akit teljes erejével tisztelt, akiért utolsó csepp véráig harcolt volna. Őtöle ez a rendre utasítás fájdalmasan esett. Mint egy rosszul viselkedő gyermek, kezébe

temette arcát és közel volt a síráshoz. — Hallgathatok is, — kiáltotta, kérem jól van. Semmi kifogásom ellene. Teljesen önzetlenül akartam pártját fogni a jónak. Az én meggyőződése az volt és az marad, hogy Prosznic helytelen dolgot tanácsolt. Más nem akartam mondani. Az ő személyével nem akarok foglalkozni. Ha azonban volna valaki ebben a gyülekezetben és újból felugrott, — aki kétekedik önzetlenségemben, aki azt fogja rám, hogy személyi haragból és nem a dolog miatt beszéltem Prosznic ellen...

Szembem vele, a szoba másik sarkában Prosznic Áron esküdzött sápadtan és köhécselve vallomásának tisztaságáról. Ő sem akart egyebet, mint a tárgyilagosan helyes határozatot, mellékes érdekek nem vezették a nyelvét.

Tiszták és önzelenek — mintha most arról lenne szó — gondolta Dávid a szoba sarkában. Megborzadt ezektől a lehetetlen emberektől. Saját tisztaságukra gondoltak — ahelyett, hogy a nép megmentésére gondoltak volna. Büntelenségük fölötti mérhetetlen büszkeségük — nem volt-e ez maga a legrosszabb bűn és nem volt-e ez áruság?

A rabbi így kezdte: — Valaki megfut egy országnál s szembe találkozik egy medvével. Befut egy házba, megtámaszkodik kezével a falnál és megharapja őt egy kigyó. — A rabbi sem mutatta be előnyösebben a tudását, mint az ifjú történelmtudós. Amaz régen történt dolgokat idézett, emez a szentírás verseit és azok jelentéseit. És ő sem akaria befejeznie a gyülekezet rövid idő múlva már jelét adta türelmetlenségének. Egyéb-ként a rabbinak is volt egy különleges indítványa, az őgrófra, nemes Rozsmítál Leóra gondolt, aki már gyakran értésükre adta azon szándékát, hogy a zsidókat summás évi díjak ellenében fejedelmi alattvalóivá és — uradalmi zsidóivá — nevezi ki, hogy ezáltal a király és egyuttal a prágai bírák törvényhatósága alól kivonja őket.

Az öreg Munka tekintete elsötétült. Dávid megértette a türelmetlenségét. Mindazt, amit az előjárónak, mint nagy felfedezést és bölcseséget találtak elő, ő már rég megkísérelte az eseteknek már alig belátható hozatán keresztül, így most is, saját maga próbálta ki. Természetes dolog volt, hogy mielőtt az utolsó eszközhöz, a királynál való kihallgatáshoz folyamodott volna, azokat az apró kis eszközöskéket, amelyeket itt mint nagy-eszű ötleteket indítványoztak, ő az ő hatáskörében már kipróbálta. Vagy azt hitte talán a fiatal Prosznic Áron, hogy valami újat mond vele, mikor a kegyek megnyerésének kerülőútiáról, a védelemben helyezéséről vagy az esetleges megvesztegetésről való indítványait megtette. Különösen az esetleges keserítette el leginkább az előjárót, mert ezt az új felfedezést — a megvesztegetés kerülőútiát — már néhány tucatszor sikeresen megkísérelte hivataloskodása alatt, ez a szoba tudós Prosznic pedig természetesen csak hallomából beszélt. És azzal az őgrófról, akit a rabbi említett, Kralik, mint azt a tanácssal is közölte, néhány héttel ezelőtt, többször és mindig eredmény nélkül tárgyalt. Mire hát ez a sok beszéd! Ahelyett, hogy a tanács egyszerűen azt mondaná: Tedd, amit ionak látsz, te vagy az egyetlen, aki sok évi irányításunk következtében megfelelő éleslátással és cselekvőképességgel rendelkezel, — ahelyett, hogy ezt mondanák, mindenféle haszontalan dolgot összekevernek és őt csak hátráltatják. Mindenki csak magát akarta beszélni hallani és pedig lehetőleg sokáig. Elképzelhetetlen volt

hogyan valaki (mint egy önuralomból) lemondjon a szóról. Dávid úgy vette észre, hogy a szigorú, rendíthetetlen férfin arcán a fáradtság egy vonása jelent meg.

Az ülés tovább folytatódott.

Lassan kiderült, hogy nem is voltak pártok. Az egymással szembenálló két vezetőnek, Munkának és Kraliknak az indítványát senki sem fogadta el. Hanem mindenkinek megvolt a maga külön indítványa, melyet egvedtül helyesnek tartott, amelyhez viszonyítva a többi összes mentési kísérletek jelentéktelenek és csaldárdak, sőt egyenesen károsak és a legenergikusabban kell küzdeni ellenük. Dávid mintegy az egyenetlenség külső jelének tekintette, hogy a tanácsurak nem padokban ültek, hanem mindegyik a saját széknél, saját polca előtt, amelyet tetszése szerint elmozdított a sorból, előre és hátra tologathatott. Gondolatban mindegyik felállította képzelni tróniát, ahonnan az egész világ számára osztogatta az igazságot. Amit a másik mondott, az okvetlenül elvetni való volt. Mindenki nyitán és kimélet nélkül nyilatkozott, de különös módon éppen ezt a kiméletlen nyilatkozási módot, bár mindenki gyakorolta, meg nem engedhetőnek tartotta és azt hitte, hogy ő az egyetlen, aki az alól kivétel. Mindenki teljes gőzzel szitkozódott és szinte büszke volt rá, hogy nem tett hangfogót és ellenségeskedést meggyűlöletet vetett el. Látnod, én mindenkiel összeveszek — mondta a tekintetük, misalatt győzelmesen járt körbe. Mert egy sem volt itt olyan, aki magát nem a legokosabbnak, a legjobbnak, az egyetlen királynak mindnyájuk vezérének ne tartotta — és ha valamelyik nyitán beismerte fogvatékoságait, úgy ez csak szembekötősi volt, amelytől azt remélte, hogy most fogják csak igazán megkeresni és maguktól fogják letépni szemérlő szerénykedése kötelékét. Azt remélte, hogy hűnbánásáért sokkal értékesebb lesz. Itt mégis csak jó, hogy én a bünnel próbálkoztam, gondolta Dávid öklét összeszorítva és szája szögletéből fájdalommal vonások húzódtak arcára. Szép fekete szemében kényszerű villanás jelent meg. En nem vagyok jó. De legalább éles pillantással ismerem fel a rosszat. Elboldondítani nem hagyom magamat.

A beszédben mindenkire sor került és mindenki beszélt. Dél lett. Egyesek hazamentek étkezni, de amikor felhívták őket, helyükön voltak. Mindenki beszélni akart, senki sem meghallgatni. Még az öreg Merkl Salamon is, felébresztve álmából, megtartotta beszédét, amelynek semmi össze-függése nem volt azzal, amit az előtte levők beszéltek és lényegében ifjúkori emlékezőségekből állott, amelyeket a mostani helyzet megvilágosítására kellett, hogy elmondjon. Mindenki el kellett, hogy mondjon valamit, úgy állította be, hogy beszélnie kell, akkor is, ha nem akar, hogy minden elveszne ha ő hallgatna. És mindent, amit elmondtak, a következőképpen lehetett összefoglalni: — Minden, amit eddig mondtak, helytelen. Ha idejében kérdeztek volna meg engem, én helyes tanácsoltam volna és akkor helyesen is történt volna.

Vitakoztak, ellenkeztek, ökölte is egymásnak mentek. Az előjáró, a ki nek látszólagos fáradtsága csak megvetésének a jele volt, amellyel az itt leadott nyilatkozatokra felelt, irányítani próbált, félbeszakított. De már úgy megszokták, az ellentmondást, hogy két olyan ember is, akinek nézetei megegyeztek, vitáztak egymással. Anélkül, hogy észrevennék, hogy egy azon véleményen vannak, kiabálni kezdtek egymásra. És ha végül észre-

vették, hogy mind a ketten ugyanazt mondják, akkor sem nyugodtak meg, hanem tüstént mellékktra térve, akkor kezdtek csak igazán szenvedélytől eltorzult arccal kiabálni: — En mondtam ezt! — En már régen mondtam! — és nem lehetett kigyógyítani őket örületükből. Az itt lefolyt dolgok nem voltak alkalmasak arra, hogy Dávidnak észbe juttassák a nemes fejedelmeket Homéroszról, akik egymást tanácsban és közdelemben melleségük kölcsönös megtartása mellett hallgatták meg. Csodálattal, hiálisan pillantott anjára, az egyetlenre, aki eddig még nem beszélt és most, nézete felől megkérdezve, csak ennyit mondott: — Az előjáróra szavazok — és rögtön leült, sajátos pillantással, de szép, szabályos, iambor arcának zavartalan, békés kifejezésével.

Ami a legrosszabb volt: mindegyik azt hitte, hogy csak a célt szolgálja. Egyik sem volt tudatában annak, hogy személyét akarta érvényreidatni, amikor hiuságból, becsvágyból kitartott nézete mellett, büszke volt rá, hogy nem tesz engedményeket. Ők hajthatatlanságnak, meggyőződésnek nevezték — holott öntetszelgés volt. Annak, hogy mindenki, aki beszélt, a világ közepének tartotta magát és igyekezett erején túl felfuvalkodni, meg volt ugyan a fájdalmas, vidám kiegyensúlyozása abban a semmibevevésben, amit a többiek részéről kaptak. A sorok örökös suttogásban voltak. A nemfigyelés lassanként derekas zajaiban mutatkozott, szünni nem akart suttogás, topogás, polotologatás hallasszott. Láthatóvá és hallhatóvá lett az elégedetlenség szelleme, a terem tiszteletét nélkülöző levegőjében. Mindenkit megérintett demevészámnyival. A tanácsurak iratokozva néztek maguk elé, képecskéket vagy betüket rajzoltak könyvük felnyitott lapjaira. Egyesek vicces megjegyzéseket kiáltottak egymásnak. Egyik önfelédte ragta a körmét. Sokfelé lehetett gnyvos tekinteteket látni. Mások, kik távol ültek egymástól, cédulákat küldözgettek, amelyeket kézről-kézre kellett adni, tekintet nélkül arra, hogy ez a mozgás zavarta az előadót. Habozás nélkül nevettek ki a szónokot és mikor ők kerültek sorra, néma dühvel szemlélték az általános nevetgélést. És az ellentmondásnál sokkal sértebb volt a helyeslésnek egy módja, a melyet egymás között szokásba hoztak. Különösen az előjáró, Munka értette a módiát, hogy a beszélőnek egy olyan — nagyon helyes — bölímsont, amely az idegekre ment. Pedig nem is gnyvosan mondta, hanem gondolkozva lassu hangon, atyáilag, szóban nevetett hozzá, mint egy gyermekre szokás, szemöldökei felhúzódtak: Nagyon helyes! Vége te is igazat adsz nekem! Mi vagyunk a jobban tudók népe! — utott észbe a csendesen figyelő Dávidnak. Senki sem tudja jól. Mert tanácsot senki se tud adni. De jobban mindenki tudja, mindenki közülnk.

A délután közepé felé végre annál a kérdésnél akadtak meg, hogy — kihallgatás, avagy doktor Angelik. Dávid elcsodálkozott. Az összes mellékindítványok mintegy természeti törvény alapján, egyik megsemmisítve a másikat, eltűntek és hiányukat még lérehozójuk sem igen látszott észrevenni. Egyszerűen nem beszéltek többé az őgrófról és más cseh hivatalnokokról, sem a Lengyelországba vagy a német császárhoz küldendő levélről, sem a pápához való felebbezésről, s mindarról az összekapkodott nagyvrszt ostoba módszerről, amelye ket pedig oly buzgón védelemeztek. Harci csel volt. Tu! kellett lenni rajta. Most azonban végéhez közeledett. Világosság kezdett mutatkozni.

(Folyt. köv.)

Hirdessen az Uj Keletben

KIADÓHIVATA

Str. Baro

SZERKESZTOSI

Ejjeji telefo

ELOFIZETESI A

Egész evre

Felveire

Negyedevre

Egy hora

XI évfolyam

1928 augus

568

A demokrácia egysége

A demokrácia egysége a napdonban évi konvencióknak és az addig, hogy a részvevők rajta, angolok eddig rá az alakulati magaslabb alakj Herbert Samuel többi reprezentár az azokhoz, akik a demokrácia parlamenti képviselői négy évcs. gyökerei a háborúnak. A dán és a kezdeményezték interparlamentár kor már szükség a parlamentnek a szövetkezési almozásra való ilyen szerződésnek kellett volna ellenfelei és a hoz jöjjenek és a vitással hangulátveinek a közelet 1924-ben a dún zászai végül siker kopenhági inter dia Koch-Weser megegyeztek az jében és elhatár bevonják a világ jobb elemeit a gyöngült és a kóztak ki szerte most már alkaln kratikusan erők és a dán és né nívására esatlak díj nyertes, Fer rior, aki akkor fát győzelemhez hozozta, azonnab komnak és a tran sikerének hatása kabinet elűző, a világ minden hónappal a fólh Boulogne sur M tartani az alaku megjelent Európ demokrácia políti soko, akik a br gári demokrácia kodva, csak hos sok után voltak desre. Felelősség lok csak akkor ezinto biztosak v az új szervezked ményeket is szer Most pedig L a demokrácia n konferenciáján. A ván telejsten az némainak jegyéb tak a pariamen mely sok ország lágtották az eur menti rendszerel hogy megátipit fog feleln meg elveinek és lény ebb közgazdasz kópai államok g lénséft fel alap